

AGSM

**Żółte zjednośeństwo
słowjańskich
mjeńšynow**

Impresum

© Wšykne pšawa wuměnjone: 2019 FUEN - Federalistiska unija europejskich narodnošćow www.fuen.org

Prědny nakład

december 2019

Redakcija

Matic Germovšek Žnidaršič

Lektorat, korektorat

Sarah Jordan, Renata Trischler, Mareike Jäger

Pšestajenje

Erwin Hanuš

Layout

MARGO Graphic Design

Wózjawjone wót:

Fuen / Žěłowego zjadnošeństwa
słowjańskich mjeńšynow koordinacija Schiffbrücke 42
D-24939 Flensburg,

Nimska telefon +49 461/12855

Email: agsm@fuen.org

Homepage: www.agsm.fuen.org

Gefördert durch:

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Zapis wopšimješa

Impresum

1. Pšiwitańske słowa
2. Pšeglěd & kórta cłonkojskich organizacijow
3. Słowjańske mjeńšyny se pšedstajaju

Kašuby w Pólskej.....	10
Moliziske Chorwaty w Italskej.....	12
Burgenlandske Chorwaty w Awstriskej.....	14
Chorwaty w Serbiskej.....	16
Łemki w Pólskej.....	18
Makedonjarje w Albańskej.....	20
Makedonjarje w Grichiskej.....	22
Pólaki w Českej.....	24
Pomaki w Bulgarskej.....	26
Pomaki w Grichiskej.....	28
Ruse w Estniskej.....	30
Karpato-Ruteny w Ukrainje.....	32
Serby w Kroatiskej.....	34
Słowaki a Čechy w Rumunskej.....	36
Słowaki w Českej.....	38
Słowaki w Hungorskej.....	40
Słowjeńce w Italskej.....	42
Chorwatske Słowjeńce w Awstriskej.....	44
Serby w Nimskej.....	46
Čechy w Chorwatskej.....	48
Čechy w Słowakskej.....	50
Běłoruse w Estniskej.....	52
Kšywowy zwězk „Zwězk narodnych mjeńšynow w Estniskej“.....	54
Kšywowy zwězk „Zgromažina narodnošćow w Ukrainje“.....	56

4. Koordinacija & aktiwity Žěłowego zjadnošeństwa
słowjańskich mjeńšynow
5. Kontaktowe informacije
6. FUEN
7. Zapis žrědłow a wuzamknjenje rukowanja

*Za wše teksty pšaši:
Z glědanja na lěpše cytanje se
maskuliny rod wužywa. Žeńskecy rod a
druge rody su z tym wuraznje sobu měnjone,
tak daloko ako wugrono sebje to pomina.*

Lube cytaŕki a cytarje,

witam Was w mjenju Federalistiskeje unije europejskich narodnošćow. Naša 70-lětna organizacija jo nejwažnejša pširucaŕka a nejžwětša kšywowa organizacija awtochtonych narodnych mjeńšynow, narodnošćow a rěcnych kupkow w Europje. We Fuen jo momentanje 107 člonkojskich organizacijow z 35 krajow zjadnošonych a lěto wob lěto pšidu nowe člonki k tomu. Jo to organizacija, kenž bazěrujo na mjazsobnej pódpěrje a kenž zastupuju zajmy europejskich mjeńšynow na regionalnej, narodnej a wósebnje europejskej rowninje.

Zastupjone we Flensburgu, Barlinju a Brüsselu smy głos mjeńšynow pla mjaznarodnych organizacijow, pla Europejskeje unije, Europejskeje rady, pla Zjadnošonych narodow a OSZE. Naš cil su zachowanje a spěchowanje identity a rěcneje wjeleserakosći a tšašnje wjelikego kulturnego derbstwa, kótarež mjeńšyny póbitowaš mógu.

Fuen jo w zajžonych lětach wažne wuspěchy dojšpila. Naš kuždolětny kongres, nejwětše zejženje europejskich mjeńšynow, z wěcej ako 270 wobžělnikami z ceteje Europy jo byt 2019 w Bratislawje. Žěto na Minority SafePack iniciatiwje, togo nejskerjej nejmócnjej ambicioněrowanego projekta Fuen, žo dalej. Smy zezběrali 1.128.385 pódpěrowańskich wuzjawjenjow za spěchowanje a ščit kultury a rěcy awtochtonych narodnych mjeńšynow na europejskej rowninje a pšed krotkim Europejskej komisiji naše naraženja prezentěrowali.

Mamywjele planow za 2020, mjaz nimi wjelike sportowe a kulturne zarědowanje, Europeadu – kopańcowe mejštaštwu europejskich narodnych mjeńšynow, kenž w Korutańskej bužo a se wót Słowjeńskeje organizacije Fuen wugótujo.

Wósebnje gjarde smy na rěcne a tematiske žětowe zjadnošeństwa we Fuen. Mamy w tej chyli pěš žětowych zjadnošeństwow, nejstarše – žětowe zjadnošeństwo nimskich mjeńšynow - jo se pšed 28 lětami založyto.

W młodšych stawiznach Europy su stojali słowjańske zgromažeństwa we wójańskich a politiskich konfliktach we wšakich regionach sebje napšešiwu. Wjaselim se wósebnje, gaž wižim, ač člonkojske organizacije, kenž reprezentěruju wjelgin wšakorake zgromažeństwa, w žětowych zjadnošeństwach gromadu žětaju a se z temami zaběraju, kenž jich zwězuju a jim pomagaju pšewinuš rozdžěle, kótarež su něga ako želeńske pšicyny zacuwali. Žětowe zjadnošeństwo słowjańskich mjeńšynow, ako teke wše naše žětowe zjadnošeństwa, njetwari mósty jano mjazy mjeńšynowymi zjadnošeństwami ale teke ku tym statam a wětšynowymi towaristwami, w kótarychž su žywe.

Som sebje wěsty, ač žětowe zjadnošeństwa pó principje solidarity seš mjeńšynow wutwarjuju, wuměnu idejow spěchuju, kompetence gromadu spórajú, problemy rozwězujuce strategije wuwijaju a stakim zajmy awtochtonych mjeńšynow w Europje doprědka spórajú.

Žycym wšym člonkam Žětowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow nadalej wjele wuspěšnych zmakeńjow, dopomnješa gódne zarědowanja ako teke gódne zgromadne žěto, aby se pas mjazy jich organizacijami a nutšika europejskeje familije narodnych mjeńšynow dalej skšuši!

Loránt Vincze

Fuen prezident
člonk Europejskego parlamenta

Luba familija Žětowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow, .. lube pšijašelki a pšijašele,

K stawiznam Žětowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow:
Juž pšed zasejzjadnošenim Nimskeje jo było za nas Łužyskich Serbow móčne póžedanje, toš tej organizaciji pšistušaš. Rownocasnje smy sebje na chórgoj pisali, dalšne słowjańske cłonkojske organizacije pódzajtšnych a połudnjowych krajow Europy za zgromadne žěto dobyš. Južo w lěše 1992 jo se w Chóšebuzu we Łužycy předny raz kongres Fuen pšez nas pšewjadł.

To jo za nas góžba była, založenje słowjańskego žětowego zjadnošeństwa pód kšywom Fuen póstarcyš. Pó wšakich rozgronach z prezidiumom a z rozsuzecuju pódpěru kněža Großmanna, statny sekretar w zwězkowem ministraštwje nutšikownego, jo se nam ražito, 1996 žětowe zjadnošeństwo słowjańskich mjeńšynow zwołaš. Ako nosař projekta a stajař póžedanja jo se Domowina – Zwězk Łužyskich Serbow ako cłonkojska organizacija zwólniwa wugroniła, lětnje seminary pšigótowaš a pšewjašć. Tak smy mjazytym 20 seminarow pšewjadli, pši comž jo se pšecej jaden seminar we Łužycy a slědujucy pši drugej słowjańskej cłonkojskej organizaciji wótmět.

Nejwažnejšy cil seminarow jo była wuměna nazgónjenow ako teke póznananje pozitivnych pšikładow za zachowanje a woplěwanje, ako teke natožowanje mjeńšynoweje rěcy a kultury.

Tak smy mjazy drugim wó metodach pósrědnjenja rěcy w žišećem starštwje, wó formach rewitalizacije mjeńšynoweje rěcy, wó wuspěšnych šulskich modelach a wó kubłańštwje ako model samozastojanja naše nazgónjenja wuměnjowali. Teke modele kulturelneje awtonomije, politiskeje participacije, swójskego gremijowego žěta až k temje mjeńšynoweje rěcy w medijach su stojali na dnjownem programje. Nic naslědku jo teke digitalizacija mjeńšynoweje rěcy wósebne za Non-Kin-State mjeńšyny (mjeńšyny bžez maminego stata) wažny tema teke za pšichod.

Nejwažnejšy wuslědk seminarow jo był, pozitivne nazgónjenja drugih mjeńšynow na swójsku situaciju pšenjasć respektiwnje modifcěrowano wužywaš móć a motiwaciju za swójske žěto pówušyš. W tom zmysle comy seminary Žětowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow teke w pšichože wužywaš. K tomu žycym wšym cłonkojskim organizacijam a wobžělnikam dobre raženje.

Bjarnat Cyž

něgajšny powědař Žětowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow

Lube cytařki a cytarje,

ako předne kšět se wužěkowaš za tu mě wugronjonu dowěru cłonkam, kenž su mě za prezidentku Žětowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow wuzwólili!

Ako Chorwatska Słowjeńčka budu pó swóich móćach wopytaš, zwisk mjazy słowjańskimi mjeńšynami w Žětowem zjadnošeńštwje a Fuen dalej spěchowaš.

Kulturna a rěčna wjeleserakosć w Žětowem zjadnošeńštwje słowjańskich mjeńšynow jo naša móć, rownocasnje pak staja nas tek pšed wšake wupominanja. To pak jo cětkownje wižone rowno to, což nas cłonkow hyšći kšušej zwězujo.

Mój zaměr jo, permanentnu wuměnu mjaz sobu intensiwěrowaš a wopytaš, nejlěpše praktiki Žětowego zjadnošeństwa a Fuen želiš, pšeto połoženje wšakich cłonkojskich organizacijow njejo zewšym take lažke. Žětowe zjadnošeństwo słowjańskich mjeńšynow rosćo z kuždym lětom a dajo hyšći wjele słowjańskich mjeńšynow, kenž maju zajm na cłonkojstwe. Naš zaměr jo, je pšiwzeš a móćnje do žěta žětowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow integrěrowaš.

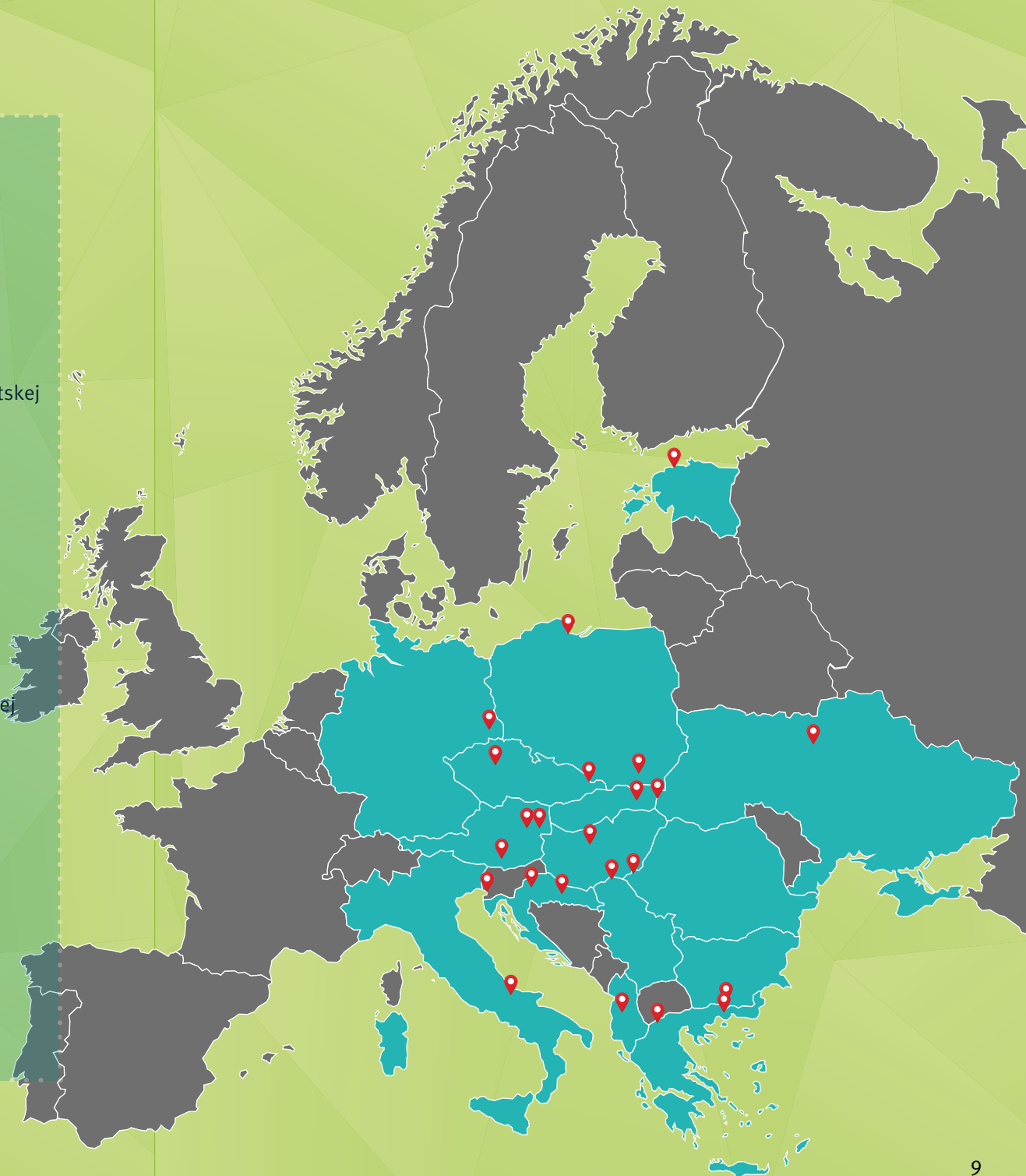
Rowno tak comy w pšichože našu prezencu w medijach dalej wutwarjowaš a słowjańske mjeńšyny z toš teju brošuru a pšez našu nowu homepage šyrje zjawnosći spšistupniš.

Žěkujom se za wugronjonu dowěru a wjaselim se na wuspěšne statkowanje!

dr. Angelika Mlinar

wiceprezidentka Fuen a powědařka Žětowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow

1. Chorwatske kulturne towaristwo w Burgenlandskej
2. Rada chorwatskich Słowjeńcow
3. Zgromadność korutańskich Słowjeńcow a Słowjeńckow
4. Chorwatski centrum za kulturu, kubłanje a politiku
5. Makedońske zjadnośeństwo „Ilinden“ Tirana
6. Domowina – Zwězk Łužyskich Serbow z. t.
7. Rуска šula Estniskeje
8. Zwězk Słowakow w Hungorskej
9. Koordinaciska rada a zastupnik českeje mjeńšiny w Chorwatskej
10. Narodna rada Serbow w Chorwatskej
11. Rada słoweńskich organizacijow
12. Karpato-Ruteniske towaristwo w Ukrainje
13. Demokratiska alianca Chorwatow we Wojwodinje
14. Załožba „Agostna Piccolo“
15. Demokratiska unija Słowakow a Čechow w Rumuńskej
16. Europejski institut POMAK
17. Kongres Pólakow w Českej republice
18. Towaristwo Słowakow w Českej republice
19. Zwězk kubłańskich a spomožeńskich towaristwow w Estniskej
20. Towaristwo Bělorusow w Estniskej
21. Tyca: Organizacija makedońskeje mjeńšiny w Grichiskej
22. Panhelenistiske towaristwo Pomakow
23. Unija Słowjeńcow w Italskej
24. Towaristwo Łemkow w Pólskej
25. Towaristwo Kašubow w Pólskej
26. Towaristwo Čechow w Słowakskej
27. Zwězk narodnych mjeńšynow w Estniskej
28. „Zgromažina narodnośćow Ukrainy“

Kašuby w Pólskej

Kašuby słušaju zapšawym k Pomorjanarjam a su slědna słowjańsko-pomorska zgromadnosć, kenž hyšći žinsa swóju kulturu a řec woplěwju. Kašuby su žywe pšedewšym w pódpółnocnem žělu Pólskeje blisko Baltiskego mórja, kenž jo nejpjerwej słušať k Pódzajtšnej Pomorskej a pózdžej k Pódwjacornej Pomorskej a kenž jo stakim w běgu stawiznow wótměnjecy pód pólskim a nimskim kněstwom stojať. To se wótbtyščuju teke w řecy, kenž ma wjele póžyconkow z nimščiny, ako na pšikład „Rumtopf“. Řec ma něži 50.000 powědarjow a někak 50 dialektalnych wariantow. Za póchad mjenja „Kašuby“ dawa wšake teorije. Wěšte jo jano předne dopokazane naspomnjenje z lěta 1283. Wjelike žěle spóčetneje Kašubskeje a wjele kulturnych a řecnych tradicijow jo pótrjefjonych wót asimilacije a germanizacije. Akle w slědnych 150 lětach jo znowa wótcušeťo wědobnje identity mjeńšiny a žinsa se w šulach zasej kašubščina wuwucuju a wjele zwězkow woplěwju kulturne derbstwo a pisnu řec. Nejwěcej znata kašubska figura jo drje Oskar Matzerath z knižkow Güntera Grassa „Die Blechtrommel“.

Kušubsko-pomorske towaristwo jo regionalna njekněžařstwowa organizacija Kašubow (Pomorjanarjow), Koćewjoncow a drugih luži, kenž su zajmowane na regionalnych nastupnosćach Kašubskeje a Pomorskeje na pódpółnocy Pólskeje. Założyťo jo se 1956 a jo wót 1993 čłonk Fuen. Głowne sedťo jo w Gdańsku, Pólska. Kašubska řecna rada (kašubski: Radzězna Kaszëb- szcégò Jãzëka/ pólski: Rada Języka Kaszubskiego) jo institucija Kašubsko-pomorskego towaristwa, kenž woplěwju a spěchuju kašubsku řec. Wót lěta 1963 dajo mjasecne wuchadajuce casnik „Pomerania“ a někotare tyžeńske casniki. Kašubska řec jo teke w radiju a telewiziji prezentna. Donald Tusk, něgajšny premierminister, něgajšny prezident Europejskeje rady a něto prezident Europejskeje ludoweje partaje, jo nejwěcej znaty Kašub pšibytnosći.

Halo – **Witěj**
Witaj / Witajšo k nam – **Witôj**
Kak se žo? – **Jak sã mosz?**
Derje, žekujom se. – **Dobrze, dzäkujã.**
Mójo mě jo... – **Móm na miono...**
Wósebnje luštne słowka:
szërmëcel / dźiãdzëzna (chaos),
dźiblówka (hymnawa)

Towaristwo Kašubow w Pólskej Kaszëbskò Pòmòrszczé Zrzeszenié

ul. Straganiarska 20-23
PL-80837 Gdańsk / Danzig
Poland

www.kaszubi.pl
biuro@kaszubi.pl

Telefon: +48 0583012731
Facebook: [Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie](https://www.facebook.com/ZrzeszenieKaszubsko-Pomorskie)

Moliziske Chorwaty w Italskej

Spóčetki chorwatskeje mjeńšiny w italskem regionje Molise du slědk na wuběganje Chorwatow pšed Osmanami w 15. a 16. stolěšu. Chorwatske sedlišča w Italskej su se zažyli pó celem pšibrogu Adrije wót Markena až do Apuliskeje. W tych za wětšy žěl lěbda wobsedlonych stronach su byli Chorwaty wjelgin witane. Žinsa se wobgranicujo sedleński rum chorwatskeje mjeńšiny pak jano na mały teritorij regiona Molise. Něži 2.200 pšislušnikow jo rozbrojono žywych we jsach Montemitro, Acquaviva Collecroce, San Felice del Molise a Tavenna. Jsy laže w nutšikownem kraju regiona, w stronach wósebnego naturalistiskego, historiskego a archeologiskego wuznama. Tam su na pšikład swětnišča romskeje a samnitiskeje kultury.

Něži počjca moliziskich Chorwatow powěda spóčetnu chorwatsku rěč, kótarež wuchowanje jo jedno z nejwětšych wupominanjow žinsajšnego casa. Mimo togo njejsu moliziske Chorwaty politiski pšipóznata mjeńšyna a njamaju stakim pšawo na pšawnisku a politisku reprezentaciju. Jano pšez status rěčneje mjeńšiny su kazniski šćitane. Za wuchowanje rěcy a tradicijow zasajžuju se moliziske Chorwaty pšedewšym z njekněžaštwowymi organizacijami, ale teke zjawne institucije pšipóznawaju pšislušnosť k chorwatskej mjeńšynje a wužaržuju kontakty ku chorwatskim diplomatiskim a politiskim zastupnistwam. Socialne a kulturne zarědowanja se měrje pšedewšym na tradicije a spóčetki zgromažeństwa.

Założba „Agostina Piccoli“, założona 1999 a cłonk Fuen wót lěta 2018, organizěrujo zarědowanja pšedewšym za zachowanje rěcy a pódperjujo lingwistiske a historiske slěžeńske projekty. Rěč Moliziskich Chorwatow – kótarymž se teke w jich maminej rěcy „Kroate iz Moliza“ groni – jo chorwatski dialekt, kótaryž jo se pregował pšedewšym pšez sta lěta dłužku izolaciju wót drugih słowjańskich rěcow. W swójej rěcy gronje jej teke cesto „na-našo“ (na našu wašnju). Jedno z nejwažnejšych zarědowanjow organizacije jo literarne wuběžowanje z wózwajwenim tekstow a basnjow w molizisko-chorwatskej rěcy.

**Założba „Agostina Piccoli“
Fondazione „Agostina Piccoli“**

Via Marconi SN
I-86030 Montemitro
Italy

<http://www.mundimtar.it>
fondazione.piccoli@gmail.com

Telefon: +39 0874 877747
Facebook: [Minoranza.Linguistica.Croata](https://www.facebook.com/Minoranza.Linguistica.Croata)

Halo – Zdravo
Witaj / Witajšo k nam – Dobro dol
Kak se žo? – Kako grede?
Derje, žekujom se. – Dobro,
huala.
Mě se groni... – Ja se zovem...
Wósebnje luštne (pši-) słowo:
Naše čeljade su dol iz one bane
mora.

Burgenlandske Chorwaty w Awstriskej

Předchadniki burgenlandskeje chorwatskeje mjeńšiny su pšišli w běgu 16. a 17. stolěša ze wšakich stronow Chorwatskeje do tegdejšeje pódwjacorneje Hungorskeje. Dla pšesuwanja granicow na zakłaže měrowych dogronow pó 1. swětowej wójnje jo se teritorij burgenlandskich Chorwatow žělit a wóni su něnt doma w Awstriskej, Hungorskej ako teke w Słowakskej a Českej.

Chorwaty bydle we jsach rozbrojone w celem kraju Burgenlandska. W casu mjazy wójnami jo se wjele Chorwatow zasedliło we Wienje, kenž pšecej hyšći žěl teje ludoweje kupki su. Licba pšištušnikow w Burgenlandskej, Wienje, Hungorskej, Słowakskej a Českej se pówoblicyjo na 50.000 do 60.000 luži. W Awstriskej su ako ludowa kupka pšípóznate, njamaju pak swójskego politiskego zastupnistwa. Artikel 7 Statnego dogrona z Wiena, 1955, garantěrujo pšawa ludoweje kupki. Nejwětše wupominanje jo žinsa móčna asimilacija. Tyžeński wuchadajuce medije ludoweje kupki su Hrvatske Novine ako teke cerkwinski casnik Glasnik, pódlu togo dajo periodika ako Glasilo (wót Chorwatskego kulturnego towaristwa), kenž se styri raze wob lěto wudawaju. Awstriski rozgłos wusćela wšednje 42 minutow a kuždu nježelu Dobar dan Hrvati (Dobry žěń Chorwaty) w chorwatskej rěcy. K tomu pšišo hyšći telewizijne wusćetanje na priwatnem sćelaku.

Burgenlandske Chorwaty – Gradišćanski Hrvati - rozeznawaju se mjazy sobu w rěcy a nałogach. Rěcnje se žěliju do dweju kupkowu: „Čakavci“ a „Štokavci“ – pó pšašajucem słowje „co“, kótarež se wótpowědnje kupki pšestaja z „ča“ abo „što“.

Rěc burgenlandskich Chorwatow jo se standardizěrowala a rozeznawa se wót moderneje standardneje rěcy, kenž se w Chorwatskej powěda.

Chorwatske kulturne towaristwo w Burgenlandskej zastupuju ako nejwušu wiziju „Móc žywe byś w identiše Chorwatow w Awstriskej – rownopšawne, ze samskimi móžnosćami a bžeze tšacha!“ a zasajžuju se stakim za zachowanje, zawěšćenje a skšušenje chorwatskeje ludoweje kupki w Burgenlandskej, we Wienje a teke w Słowakskej a Hungorskej. Towaristwo jo aktiwne wót lěta 1929 a jo 1958 Fuen pšistupiło.

Licba aktiwitow Chorwatskego kulturnego towaristwa a wšakorakich towaristwow Chorwatow jo wjelika: Wudawanje knigłow, online-słownik, organizacija zarědowanjow, koncertow, pšednoskow, wuběžowanja w spiwanju a recitěrowanju za žiši a młodostne, rěcne tyženje, wudawanje cejdejkow, žišecy knigłow, a pšedewšym swójska homepage. Kužde lěto organizěrujo Towaristwo chorwatski bal we Wienje.

Chorwatski centrum za kulturu, kublanje a politiku rozmějo se ako interkulturna institucija, kótaraž ma wjele kooperacijow z towaristwami a institucijami z Wiena, Burgenlandskeje a z drugimi zwězkowymi a susednymi krajami. Póbituju nowe perspektiwu a móžnosći wuwijanja za swójske žywjenje ludoweje kupki a za zgromadne žěto z drugimi kupkami a wětšynoweju ludnosću. Załožyl jo se centrum 1994, cłonk Fuen jo centrum wót 2012.

Chorwatske kulturne towaristwo w Burgenlandskej
Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću

Dr. Lorenz-Karallstraße 23
A-7000 Eisenstadt/Željezno
Austrija / Austria

www.hkd.at
ured@hkd.at

Telefon: +43 268266500
Facebook: [Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću](https://www.facebook.com/Hrvatsko.kulturno.drustvo.u.Gradišću)

Chorwatski centrum za kulturu, kublanje a politiku
Hrvatski centar za kulturu, obrazovanje i politiku

Schwindgasse 14
A-1040 Wien
Austria

<http://www.hrvatskicentar.at>
ured@hrvatskicentar.at

Telefon: +43 1 504 63 54
Facebook: [Hrvatski Centar](https://www.facebook.com/Hrvatski.Centar)

Halo – Zdravo
Witaj /Witajšo k nam – Dobro došli
Kak se žo? – Kako ide?
Derje, žekujom se – Hvala, dobro.
Mě se groni... – Zovem se ...
Luštne słowa: čmrlj = tšmjel,
pošešuknut = depnjony

Chorwaty w Serbiskej

Geografiski jo awtonamny region Wojwodina peregowany na połnocy Serbiskej pšez bĕg Dunaja, gŕiny Fruška Gora a nejstaršy narodny park ze samskim mjenim. Kulturelnje se južo wŕt dawna wuznamjenijo pšez swŕju wjeserakošć: pŕdla Serbow, Hungorow, Słowakow, Rumunow, Bulgarow a dalšnych ludowych kupkow jo how žywych 2,4 procentow Chorwatow a Šokci-Chorwatow (Šokace) a teke někotare Bunjevci-Chorwaty (Bunjewace). Toš jo chorwašćina teke jedna z tych šesć amtskich rĕcow prowince a krajny sejm wudawa casopise w chorwatskej ako teke w drugich amtskich rĕcach. Oficielnje pšipŕznata jo chorwatska mjeňšina wŕt 2002. W mĕsće Subotica, drugem nejwĕtšem mĕsće Wojwodiny, jo regionalny centrum chorwatskeje mjeňšiny. Etniska diwersita mĕsta jo mĕstoju pŕsćilo mĕ ako "Mĕsto tolerance". W Suboticy jo se wĕcej chorwatskich towaristwow a dwĕ chorwatskej partaji założyło. Mjeňšina swĕši cely řed swĕženjow pŕ swŕjich tradicijach. Tak swĕše Bunjevci Chorwaty karnewal juž pšed zachopjeńkom kšesćijańskego spŕtneho casa mjazy drugim z tradicionelnym pjacywom a w mĕsće Subotica se ku zakŕńcjenju žnjow žnjowny swĕžeń swĕši, k tomu se wumĕtske rucne žĕta napŕaju a žĕkne namše se swĕše.

Demokratiska alianca Chorwatow we Wojwodinje - jo se 1990 w Suboticy założyła, aby se ze zgromadneju politiskeju organizaciju zajmy Chorwatow we Wojwodinje zjadnošili a proces demokratizacije tegdy młodeje parlamentariskeje republiki sobu wugŕtował. Wŕt 1993 jo Demokratiska alianca cłnk Fuen. Malsnje su se teke w drugich gmejnach wŕtnožki partaje załožyli a teke partajowa młožina se wutwŕila.

Halo – Bok
Witaj /Witajšo k nam – Dobro-
došli
Kak se žo? – Kako si?
Derje, žĕkujom se. – Dobro,
hvala.
Mĕ se groni... – Moje ime je ...
Luštne słowa:
najnezainteresiraniji

**Demokratiska alianca Chorwatow we
Wojwodinje**
Demokratiški Savez Hrvata u Vojvodini

Beogradski Put 31
SRB - 24000 Subotica

www.dshv.net
office@dshv.net

Telefon: +38 124524977
Facebook: [DSHV - Demokratiški savez
Hrvata u Vojvodini](#)

Łemki w Pólskej

Łemki su jedna tych źewjeś pšipóznatych narodnych mjeńšynow w Pólskej. Pó licenjach z lěta 2002 dajo 5.863 łemkow w Pólskej, což 0,01% ludności wugótujo. Wóni póchadaju z regiona łemkowina w Beskidach, górinow pódpółnocnych Karpatow. Toś ten górski pas se rozpšestrěwa na krotkem zajtšu wót města Salinka a rěki San na pódzajtšu až k wulewoju rěkowu Soljanka a Poprad na pódwjacorje. Dalšne žěle łemkowiny laže w Słowakskej a Ukrainje. Pó Prědnej swětowej wójnje jo někotare mjasece eksistěrowała łemko-Rusiniska republika, kótaruž jo Pólska pón anektěrowała.

W casu “Akcije Wiśta” 1947 su łemkow z namócu pšesedlili do drugich regionow Pólskeje: do Dolneje Šlazyńskeje, Pomorskeje a Mazurow, aby se asimilacija łemkow stakim spěchowała. Wšykne łemki pak se njeidentificěruju ako njewótwisna narodna mjeńšina, někotare se wiže ako žěl Karpato-Rutenow abo pšilice se k ukraínskej mjeńšynje. Tak wuchada teke casnik łemkow ako pšitoga ukraínskego tyženika Nasze Słowo (Naše Słowo). Dalšne casopise wuchadaju samostatnje styri raze wob lěto.

Na mjeńšynowych šulach mógu se žiři w swójej maminej rěcy łemkow – pódwjacornostowjańskego dialekta rusinšćiny – wuwucowaś. Tak jo se 2005/06 celkownje 295 wuknikow na takej wucbje wobžěliło. W Zyndranowje jo muzeum łemkow, kenž jo za mjeńšynu wažne městno nažětanja swójjich stawiznow a wuraz swójskeje identity.

Unija Łemkow se zasajžijo z lěta 1989, z lěta 1996 teke ako cłonk Fuen, za wuwiše a pósrědnjenje narodnego wědobnja łemkow. Kulturne a kubtańske aktiwity su na spóčetny region a druge geografiske centry mjeńšyny wusměrjone. Wósebne aktiwity su kuždolětne kubtańske a dalšne zmakeanja “Łemkiska Vatra” pód gronidtom “Pšez tradicije do pšichoda”, wudaše běrtyllětnego magacina Vatra a rěčna wucba.

Towaristwo Łemken w Pólskej
Об'єднання лемків

ul. Jagielly 2
PL-38-300 Gorlice
Poland

www.lemkounion.republika.pl
lemkounion@poczta.onet.pl

Telefon: + 48 18 353 29 06
Facebook: [Zjednoczenie Łemków](#)

Makedoniarje w Albaniskej

Z njewótwisnosću a založenim kralejstwa Albaniska 1912, w tych až do žinsajšnego wobstojecych granicach kraja, jo nastala teke makedońska mjeńšina w pšigranicnych regionach. K tym lice sedleńske teritorije Golo Brdo, Debar Pole, Gorija, Mala Prespa a Gora a žinsa dajo teke w nejwětšych městach kraja zastupnikow makedońskeje mjeńšiny, kótarejž se w makedońskej rěcy groni Makedońska narodna mjeńšina w republice Albaniska. (Македонско национално малциство во Република Албанија)

Makedońska mjeńšina jo oficielnje pšipóznata, njejo pak dosegajucy ščitana. Felujo mjazy drugim na šulach za maminorěcnych w Golo Brdo, Gora a Vrbnik a we wětšych městach, žož jo wjele Makedoniarjow žywych, se makedońščina oficielnje njewužywa.

Rowno tak jo narodna mjeńšina že w diwersnych medijach zastupjona, wobměra pak njejo dosegajuca, aby se pótrjeba dopońila. Raz wob mjasec wujdu casniki Ilinden a Prespa Daily a makedońske towaristwo Sonce ma dwójorěcny online-portal Makedonium. Z lěta 1991 se wusćela makedoński radijowy program sćelaka Korca.

W zjawnopšawniskej telewiziji dajo z lěta 2017 makedoński kanal, kótaryž na pšě dnjach tyženja wusćela. Folkloristiske rejowańske a spiwańske kupki w Golo Brdo, Mala Prespa a Vrbnik woplěwaju muzikaliske nałogi. W politiskich a pšawniskich nastupnosćach se Makedoniarje zastupuju pšez cełokrajowu organizaciju „Ilinden“ z głownym sedłom w Tirana, pšez organizaciju za ščit pšawow Makedoniarjow w Albaniskej „Prespa Society“, pšez politisko-kulturne zjadnošeństwo „Mir“, etno-kulturne zjadnošeństwo „Gora“ a towaristwo „MES“ (Makedońsko-egejske towaristwo).

Nejwažnejše swěženje makedońskeje mjeńšiny w Albaniskej su ortodoksne swěženje pó starem kalendarju: pódla gód, jatš a silwestra słušaju k tomu Vasilica, Epifan, sw. Kyril a Metod, sw. Clement Ohridski, sw. Transfiguracija, Kurban Bayram, Jeter Bayram a Letnik a historiske swěženje ako 2. awgust ako dopomnješe na zběžk „Ilindow“ makedońskego luda pšešiwu osmaniskemu kněstwu, 8. september ako žeń njewótwisnosći Makedońskeje a 23. oktober ako žeń makedońskego wójowanja wó njewótwisnosć.

Makedońske zjadnošeństwo „Ilindy“ – Tirana jo se 2009 založyło ze zaměrom, makedońsku mjeńšynu na cełem teritoriju Albaniskeje ščitaš, a jo pšistupiło 2015 Fuen. Zasadne nadawki zjadnošeństwa su zachowanje a zmócnjenje etniskeje, rěčneje, kulturneje, religiozneje ako teke historiskeje a statneje identity. Dalšne wobstaše a integracija Makedoniarjow do politiskego systema a institucijow Albaniskeje póstajaju teke žětabnosć. Dojšpiš deje se te zaměry pšedewšym pšez statkowanje casnikaštw a medijow, swójske publikacije ako teke pšez kulturne a kublańske žěto.

Makedońske zjadnošeństwo „Ilinden“-Tirana
Македонско Друштво „Илинден“ - Тирана

Michal Grameno 183
Tirana
Albania

www.ilinden-tirana.com
drustvo.ilinden.tirana@live.com

Telefon: +355 69 240 1778
Facebook: [МАКЕДОНСКО ДРУШТВО „ИЛИНДЕН“-ТИРАНА SHOQATA MAQEDONASE „ILINDEN“-TIRANË](#)

Halo – **Здраво**
Witaj / Witajšo k nam – **Добредојдовте**
Kak se žo? – **Како си?**
Derje, žěkujom se. – **Добро благодарам**
Mójo mě jo... – **Моето име е...**
Wósebne luštne abo komplicěrowane slowo: **Џагурџиња**

Makedoniarje w Grichiskej

Makedoniarje su połudnjowostowjańska etnija, kenž w Grichiskej pśedewšym w prowincy ze samskim mjenim Makedońska w pódpołnocnej Grichiskej žywe su. Situacija mjeńšyny jo pnegowana wót politiskich napnětosćow mjazy Grichiskeju a pódpołnocnym susednym krajom Makedońska (wót 2019 Republika Pódpołnocna Makedońska). Grichiski stat pomina sebje ceły teritorium Makedońskeje a njepšipóznajo regionje kulturelnu awtonomiju. W Grichiskej se jano jedna mjeńšina oficielnje pšipóznawa – muslimska mjeńšina w pódwjacornej Trakiskej – a stakim su Makedoniarje jedno z nejwěcej slědk stajonych zgromaženstwow w Grichiskej. Mjeńšina se systematiski pódttocujo a jeje eksistenca se wót grichiskich politikarjow wótrpřewa. Dla toho se wjele Makedonijorjow njezwěrijo, swóju kulturu woplěwaš, abo se samo jano ako Makedonijař pomjeniš. Njestara se jano wó pšawa a ščit mjeńšyny, ale teke nic wó powšykne cłowjeske pšawa ako lichota casnikařatwa a mēnjenja. Makedońska rěc pótakem w zjawnem rumje, w zastojnstwach abo šulstwjje zewšym njeeksistěrujo. Jano we familijach se rěc zachowajo. Egejsko-makedoński dialekt se casy samo ako swójska rěc woglědujo, kenž jo pšiswóžbna z makedońšćinu a bulgaršćinu.

Politiska partaja Makedonijarjow „Tyca“, založona 1995 w měšće Florina a cłonk Fuen wót 2002, zasajžujo se za pšipóznaše a pšawa makedońskeje mjeńšyny w Grichiskej. Wóna jo ako cłonk Europejskeje lichotneje aliancy teke na europejskej rowninje aktiwna. Partaja se wobžělijo wót 2002 na lokalnych wólbach w Grichiskej, dla finacielnych zadorow pak nic na wuzwólowanjach do parlamenta w cełem kraju. Dotychměst jo se jaden zastupnik partaje na lokalnej rowninje do amta wuzwólił. Politiski manifest „Tyce“, zapisany w lěše 1997, zwuraznijo žycenje partaje, gromaže ze wšyknyimi demokratiskimi a antinacionalistiskimi mócami w Grichiskej se procowaš wó mēr a europejskeju integraciju a pši tom wósebnje žiwaš na požoženje mjeńšyny.

„Tyca“ - „Politiska partaja“ makedońskeje mjeńšyny w Grichiskej
Виножито (Vinožito)
ПОЛИТИЧКА ПАРТИЈА НА
МАКЕДОНСКОТО МАЛЦИНСТВО ВО
ГРЦИЈА

Halo – **здраво / Zdravo**
Zdravo Witaj / Witajšo k nam –
Добредојдовте / Dobredojdovte
Kak se žo? – **Како си / Kako si**
Derje, zěkujom se. – **добро,**
благодарам / Dobro, blagodaram
Mójo mě jo... – **Моето име е /**
Moeto ime e

Stefaunou Dragoumi 11
GR-53100 Lerin-Florina
Greece

www.florina.org
vinozito@otenet.gr

Telefon: +30 2385046548
Facebook: [EFA Rainbow/ECA Виножито/](https://www.facebook.com/EFA.Rainbow/ECA.Виножито/)
[ΕΕΣ Ουράνιο Τόξο](https://www.facebook.com/EFA.Rainbow/ECA.Виножито/)

Póľaki w Ćeskej

Póľska mjeńšyna jo ȝywa, na rozdźel ku drugim mjeńšynom w Ćeskej, koncentrěrowano w geografiskem regionje Tešin abo Tešinske Šlazyńske (Těšinské Slezsko). Pšicyna jo pšisťušnosť regiona k Póľskej wót 1938 do 1945.

Regionoju se teke groni Olza-region, pó rěce ze samskim mjenim rěki Olza, kenž pó ȝelach granicu mjazy Póľskej a Ćeskej markěrujo. Pó licenju luȝi w lěše 2001 jo w Ćeskej ȝywych 51.000 Póľakow, což jo něȝi 0,5% cętkowneje ludności.

Bliskosć k maminemu statoju a dobra medijowa a kubťańska situacija wólaȝcyju zachowanje a spěchowanje rěcy a kultury mjeńšyny. Mimo togo jo se ten ȝel póľsko-ćeskego pšigranicnego regiona 1998 wumjenit ako euroregion. Do njogo sťuša 12 gmejnow na póľskem boce a 16 gmejnow na ćeskem boce a spěchujō pšidatnje transnarodnu wuměnu. Wukubťanje póľskich wucabnikow a móȝnosći póľskego kubťanja su wótpowědujucy tomu dobre w tom regionje, w kótaremȝ jo pó ȝelach samo wósym procentow wobydlařstwa Póľakow (we wobceřku Frýdek Místek).

Dajo póľsku kulturnu a kubťańsku uniju ze 16.000 cłonkami a 80 lokalnych towaristwow, Klub Póľski a zwěȝk póľskich wucabnikow.

2007 jo se w ćeskem głównem měšće Dom narodnych mjeńšynow wótwóřit, w kótaremȝ gromadu z póľskej mjeńšyny nagromadu jadasćo mjeńšych a wěťšych narodnych mjeńšynow swójo zastupnistwo maju.

Ako kšywowy zwěȝk tych kulturnych towaristwow wustupujō Kongres Póľakow w Ćeskej republice – załōȝony 1990 a 1994 Fuen pšistupiť. Kongres koordiněrujo ȝěťo wót 30 zwěȝkow póľskeje mjeńšyny w Ćeskej. Wón jo wudawař casnika z titlom „Głos ludu. Gazeta Póľakow w republice Ćeskej“ z nakładom 6.000 eksemplarow tši raze wob tyȝeń. Mimo togo jo wón głowny organ politiskego, kulturnego a medialnego zastupnistwa mjeńšyny. Z wiziju 2035 jo sebje stajit kongres dalšne zaměry za kulturelne wuwie w regionje Tešin. K nejuwspěšnejšym projektam w pšibytnosći licy „Biblioteka Tessinensis“, kenž co spšistupniš historiske, literariske ȝřěďta a aktuelnu literaturu wó regionje.

Halo – **Cześć**
Witaj / Witajšō k nam – **Witamy**
Kak se ȝo? – **Jak się masz?**
Derȝe, ȝěkujom se. – **Dobrze, dziękuję**
Znate jęȝyk łamate słowko:
Chrzęszcz
W Szczepreszynie chrzęszcz
brzmi w trzcinie
I Szczepreszyn z tego słyńie.
Wót go pyta: „Panie chrzęszczu,
Po cōȝ pan tak brzęczy w
gęszczu?

Kongres Póľakow Ćeskej republice
Kongres Polakow w Republice Czeskiej

Komeńskiego 4
CZ-737 01 Czeski Cieszyn
Czech Republic

www.polonica.cz
kongres@polonica.cz

Telefon: +420 558711453
Facebook: [Kongres Polaków w Republice Czeskiej](https://www.facebook.com/KongresPolakowwRepubliceCzeskiej)

Pomaki w Bulgarskej

Tam, žož žinsa Pomaki w Bulgarskej žywe su, su něga žywe byli pšedewšym Trakijarje. Nejwěcej rozšyřjona teorija jo dla togo, až su potomniki Trakijarjow. Druge wědomnostniki woglěduju Pomakow ako islamizěrowanych Słowjanow pšez kněstwo Osmaniskego rajcha. Pomaki su žinsa za wětšy žěl muslimy a powědaju słowjańsku rěc. Pó wótželenju Bulgarskeje z osmaniskego stata a založenja bulgarskego narodneho stata 1878, su se zachopili stawizny Pomakow połne šerpjenjow. Bulgarska wětšyna jo jich pónižyła, z namócu kšesćijanizěrowała, asimilěrowała, deportěrowała a wusedliła.

Pomaki su žinsa žywe w pšes krajach Balkana. Wětšyna, něži styri miliony Pomakow, jo žywa w Turkojskej. W Bulgarskej su Pomakow slědny raz licyli pši licenju luda pšed 70 lětami. Wót togo casa njedajo žedneje oficielneje statistiki wěcej. W Bulgarskej jo pó ludowych licenjach licba Pomakow mjazy 1878 a 1934 spadnuła wót 500.000 na 135.000. Pówoblicyjo se, až jo žinsa 250.000 do 300.000 Pomakow w Bulgarskej žywych. Mjeńšyna njejo pšipóznata abo politiski reprezentěrowana.

Na zaklaže wusedleńskeje politiki bulgarskego stata su se w slědnem stolěšu pšisamem wše Pomaki z pódpołnocneje Bulgarskeje do Turkojskeje pšesedlili. Wětšy žěl mjeńšyny jo žywy w górach Rodopy na połudnju Bulgarskeje. Pomaki, kenž su do Turkojskeje wuběgnuli, su swóje jsy zasej w górach založyli. Pšisamem wše Pomaki su žywe we wejsańskich górskich jsach. Izolacija jo Pomakam na jadnom boce witana pši zachowanju swójeje identity, kultury a religije, na drugem boce pak zadora góspodařskemu póstupoju.

Pomaki powědaju połudnjosłowjańsku rěc, kenž jo bliska bulgarskej a makedońskej rěcy. W rěcy jo teke wjele arabskich a perziskich słowow, kenž su pšez staroosmanisku rěc do njeje pšišli. Pomaki gronje sebje Pomaci abo Pomaško malcinstwo v Bolgarije – Pomakojske mjeńšynstwo w Bulgarskej.

Europejski institut Pomak (EI Pomak), založony 2012 a člank Fuen wót 2017, ma pšedewšym online-medije. Webbok instituta su komputerowe zadobywarje južo cesce napadowali. Teke druge kulturelne zjednošeństwa Pomakow w Europje su w interneše aktiwne, ako Pomakojski centrum wuměny kultury, Pomakojske kulturne towaristwo w Hamburgu a facebookowe boki ako Pomakojska duša, Pomakojske powěšći, Pomaknews, Pomakistan abo Pomakajans. Pomaki w Bulgarskej njamaju kubłańskich institutow a towaristwow.

EI Pomak jo žětowe zmananja ze zastupnikami Pomakow z Grichiskeje a Turkojskeje organizěrowať. Šěžyšća žěta su pšedewšym pšipóznaše mjeńšyny wót bulgarskego stata. Pši pšiducem licenju luži 2021 deje se Pomaki do oficielngo napšašnika pšiwzeš.

Halo – **Selam**
Witaj/ Witajšo k nam – **Dobre si došol.**
Kak se žo? – **Kak si?**
Derje, žěkujom se. – **Jesm hubave.**
Mě se groni... / Mójó mě jo... –
Mene zavot.../Mojeso jume e...

Europejski institut - POMAK
ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУТ – ПОМАК

ul. Chavdar voyvoda 10A
4700 Smoljan
Bulgaria

Email: asan_m@abv.bg
Telefon: +359 89867 5532

Facebook: [POMAK - EUROPEAN INSTITUTE \(ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУТ - ПОМАК\)](#)

Pomaki w Grichiskej

K tym pěš krajam, na kótarež se sedleńske rupy Pomakow rozdźělju, licy teke Grichiska. Pomaki ako pšez statne granice žělona muslimiska kupka maju w regionje na Balkanje, kenž jo pregowane pšez procowanja wšakich narodnosćow swójske narodne staty wutwórís, wósebnu poziciju. Nejskerjej su Pomakow pód osmaniskem kněstwom islamizěrowali, což wježo teke k nejwěcej rozšyrjonym wujasnjenjam póchada mjenja: “Pomak” dej w bulgańskej rěcy – kenž jo rěcy Pomakow wjelgin bliska wóznamjenís – “katowaś” abo z “namócu islamizěrowaś”. Pó drugej teoriji se wótwóžujo wót “pomagam”, pšeto su we wěryje konwertěrowali a stakim muslimiskich zadobywarjow pódpěrowali pši wježenju stata. W běgu stawiznow su Pomaki za wětšy žěl lojalnje žywe byli pód cuzym kněstwom drugich ludowych kupkow.

Licenja z lěta 1951 wobkšuše 18.700 Pomakow w grichiskej, žinsa ji jich něži 30.000. Licenja pak se wopokazuju ako wjelgin šěžke: wótwisnje wót šěžyščow licenja se rozeznawaju religozne, etniske abo rěčne mjeńšyny, což wježo pla Pomakow ku kontrowersnym wuslědkam.

W Grichiskej jo wětšy žěl Pomakow zasedlony blisko bulgańskeje granice w pódwjacornej Trakiskej, žož ma wjele jsow we wětšynje pomakiske wobydlaństwo. Wjele Pomakow jo žywych w Komotini, Xanthi a Didimotikon, gromaže z Turkami a Grichami. W běgu grichisko-turkojskeje wuměny wobydlaństwa jo wjele z nich spuščito kraj a swóje spóčetne sedlišča w Xanthi a Rodopi. Wuškowne jsy su daloko wótlážane a izolěrowane.

Grichiska wustawa z lěta 1975, wudopołnjona 1978, garantěrujo ščit žywjenja, cłowjesku cesć a lichotu wšym lužam, kenž su žywe w Grichiskej. Weto pak jo se grichiske kněžaństwo wjele lět w 20. stolěšu procowało zadoraś kontaktam Pomakow pšez granice, z wugronom narodneje wěstosći dla, jo zajžowało wudawanju twańskich dowólnosćow Pomakam a jo zakazało pomakojske mjenja.

W Grichiskej jo spóznawaś pšibliženje Pomakow turkojskej mjeńšynje, pšeto se pomakojska wucba njepódawa a muslimiska nabóžnina se w turkojskej rěcy pšewježo. W rozgłosowych medijach se programy w pomakojskej rěcy njewusćetaju a teke šiščane medije su rědke. Wót centruma za pomakojske studije w Komotini se wudajo casnik, ale wopytanje pši tom, pomakojsku rěc z kyriliskimi pismikami pódaś, namakajo lěbda pšigłosowanja.

Panhelenistiske towaristwo Pomakow zastupuju z lěta 2009 pomakojsku mjeńšynu w Grichiskej a jo pšistupiło 2019 Fuen. Towaristwo ma swójo sedło w Komotini.

Towaristwo zasajžujo se za zachowanje pomakojskeje kultury a za pšiswójenje pomakojskeje rěcy. Wažny žěl žětabnosći jo tyžeńske wudaše pomakojskego casnika. Towaristwo ma něži 2.000 cłonkow. nosti je tjedno izdawanje novina Pomaka.

Halo – Selam
Witaj / Witajšo – Dobre si došol.
Kak se žo? – Kak si?
Derje, žěkujom se. – Jesm hu-
bave.
Mě se groni ... /Mójo mě jo... –
Mene zavot.../Mojeso jume e...

Panhelenistiske towaristwo Pomakow
ΠΑΝΧΕΛΕΝΙΤΣΕΣΚΙ ΠΟΜΑΤΣΚΙ ΣΕΓΙΟΥΣ

Platia Emporiou 45
GR-67100 Xanthi
Greece

kepoer@yahoo.gr

Telefon: +30 697 809 1225

Ruse w Estniskej

W Estniskej su z něgajšnych casow Esty a Ruse (Słowjany) žywe. Mě Ruse w estniskej rěcy “venelased” pokazuju na póchad wót łatyńskego mjenja roda Serbow, Słowjanow. W Talinje, tegdejšem Kolywanje, dajo južo ze srjeźowěka rusojске sedlišća. Město Tartu (tegdny Jurjew) jo se 1030 wót ruskego princa Jaroslawa Mudrego załožyło. W Talinje jo wjele ruskich zajmnostkow: grad Katarininy doł k cesći carowki Katarina I. a k tomu słušajucy park abo ortodoksna Aleksander-Newski-katedrala.

Wjeraški migracije Rusow do Estniskej su byli w 17. a 18. stolěšu, ako jo wjele rusojских starowěrcy do regiona Prichudje (žinsajšnej měšće Kalaste a Mustvee) pši broze jazora Tajpus wudrogowało, a pó rewoluciji 1917. Teke za cas carskego kněžařtwa (1710-1917) a pózdžej w sowjetskem casu (1040-1991) jo dało migraciske gibanja.

W Estniskej słuša 25 procentow wobydlařtwa (cełkownje 330.000 luži) k rusojскеj mjeńšynje. Ako žel mjeńšyny se pak jano te pšipóznawaju, kenž maju estniske stašaństwo. Pó pódařach Europejskeje rady jo w Estniskej 85.000 luži bžez kuždeje stašaňskeje pšislušnosći žywych, což wótpowěduju něži 6% ludnosći. Pó rozpadnjenju Sowjetskego zwězka su ruskej mjeńšynje w Estniskej politiske, rěčne, religiozne a kulturelne bergařske pšawa wótpšawili. Wše, kenž su se pšisliwo politice stajali, su byli wopór pšeslědowanja a pódtłocowanja.

Pši pšesajzenju politiskich pšawow a zajmow stoj rusoj斯卡 mjeńšyny cesto pšed wupominanjami. Na pšikład žetaju jano tši procenty “Nje-Estow” w kněžařtwowych amtach. W parlamenše zastupuju se Ruse dla stašaňskeje politiki wót jednotliwych člonkow estniskich partajow. Politiske zajmy ruskej ludnosći se dla toho direktnje w parlamenše njezastupuju.

Estniska jo 1998 ratificěrowało Ramikowe dogrono Europejskeje rady za ščit narodnych mjeńšynow, njejo pak Europejsku chartu regionalnych a mjeńšynowych rěcow pódpisało.

Pó nejnowšej rozpšawje Ramikowego dogrona Europejskeje rady za ščit narodnych mjeńšynow jo medijowa krajina rěcnje stawnje hyšći dlymoko rozščěpjonja, wšake ludowe kupki wužywaju rozdžělnje medije (z tu- a wukraja). Felujo na dosegajucych zjawnopšawniski producěrowanych póbitowanjach w rusojскеj rěcy. Wó lěpše zgromadne žeto ze zastupnikami rusojскеj mjeńšyny w pšaňanjach spěchowanje rusojскеj rěcy w radijowych a telewizijnych programach a lokalnej a narodnej rowninje se procuju.

Ruska mjeńšyny organizěruju casy wustajeńce, swěženje a bale. Wósebnje znaty jo słowjański Wěncowy swěžen, kótaryž swěše teke Ukrainarje a Bětoruse z pšedstajenjami swójjich rejoyańskich a spiwańskich tradicijow. Kužde lěto wótmějo se powšykne, mjaznarodne wuběžowanje wědy w rusojскеj rěcy. Mjeńšyna powěda rusojски a njedajo žednych lokalnych dialektow. Ruska narodna mjeńšyna w Estniskej se samo pomjenijo Русское национальное меньшинство Эстонии (Rusoj斯卡 narodna mjeńšyna Estniskej).

Aktiwity organizacije **Rusoj斯卡 šula Estniskej**, załožona 2010 a člonk Fuen wót lěta 2017, se měrje na to, pšawa žiši rusojскеje narodneje mjeńšyny na kubłanje w swójjej maminej rěcy ščitaš. Wóna pšewježo konference a rozgronowe zmakejanja. Fokus lažy na pódpěrje starjejšych pši zachowanju pšawow swójjich žiši na rusojскеj wucbje. 2019 jo se na pšikład wobzamknuło zacynjenje jadnučkeje ruskej šule w měšće Keila. Organizacija jo se zasajžowała za sudniske rozestajanja dla zacynjenja.

Zwězk ruskich kublańskich a spomožeńskich towaristwow w Estniskej – jo se 24. februara 1923 załožył. Wót lěta 2001 jo zwězk člonk Fuen. 24. veljače 1923.

Ruska šula Estniskej Некоммерческое объединение “Русская школа Эстонии”

Tuukri 19
EE-10152 Tallinn
Estonia

www.venekool.eu
pravlenie@venekool.eu

Telefon: +372 58 011 645
Facebook: [Russkaa Skola Estonii](https://www.facebook.com/RusskaaSkolaEstonii)

Ruske kublańske a spomožeńske towaristwa w Estniskej
Союз Славянских просветительных и благотворительных обществ

Mere pst 5
EE-10111 Tallinn
Estonia

<http://vk.com/veneliit>
igor@lindakivi.ee

Telefon: +372 6418441

Halo – Привет
Witaj / Witajšo k nam – Добро пожаловать
Kak se žo? – Как дела?
Derje, žekujom se. – Хорошо, спасибо
Mójo mě jo... – Меня зовут ...
Wósebnje komplicěrowane
abo luštne słowko: шиншилла
(chin- chillia)

Karpato-Ruteny w Ukrainje

Karpato-Ruteny, teke znate ako Rusiny, su pódzajtšnostowjański lud, kenž powěda rutenisku (abo teke rusinisku) rěc. Wóni póchadaju z pódzajtšnostowjańskeje ludnosći, kenž jo južo z ranego srježowěka wobsedljo pońocne regiony pódzajtšnych Karpatow. Jich domownja Karpatoukrajina (Transkarpatiska), jo historiski pšigranicny region, kenž krotkowjacorny žěl žinsajšneje Ukrainy, dlujkozajtšne regiony Słowakskeje a krotkowjacorne žele Pólskeje wopšimjejo (łemki w Pólskej se lice žělne k Rutenam). Wót tych pówobliconych dwa miliona luži ruteniskego póchada na celem swěše jo žywych pó slědnem narodnem licenju luži 10.000 w Ukrainje. Dokulaž se wót liceńskich zastojnstwow ako pódkupka ukrainskego luda wogljěduju, móžo se toš ta oficielna licba bejneje wót napšawdneje licby wótchylaš.

Karpato-Ruteny respektiwnje Rusiny su byli južo pšecej wětšym susednym mócam pódšisnjone, weto jo w 19. stolěšu nastalo rusiniske narodne gibanje, kenž jo wósebnu identitu ludoweje kupki a jeje literariskeje rěcy wuzwigowało. Jeje předne politiske zastupnistwo jo se južo w casu rewolucije 1848/49 zarědowało. Pó rozpušćenju Awstrisko-Hungorskeje monarchije w lěše 1918 su byli wšake žele rusiniskego luda z rozdžělnymi politiskimi wupominanjami konfrontěrowane. Karpato-Ruteny su pó přednej swětowej wójnje pšechodnje dwa seperatnej stata wutwórili. W 1920 a 1930 lětach jo dało mjazy Karpato-Rutenami, kenž su byli Rusojskej pšiwobrošone, a tymi, kenž su byli Ukrainje pšiwobrošone. Pó druhej swětowej wójnje su jich ako žěl Ukrainy wumjenili. Zachopjeńk sowjetskego kněstwa markěrujo historiski dlymk za mjeńšynu, pšeto jej njejo se mjeńšynowy status pšisužil a se až do žinsajšnego njepšipóznawa. W drugich krajach pak se Ruteny ako mjeńšyna pšiznawaju a ščitaju.

Dla mócnego rozbrojenja mjeńšyny se dialekty ruteniskeje rěcy tak rozeznawaju, až se pó žělach samo ako swójske rěcy rozměju.

Towaristwo Karpato-Rutenow w transkarpatiske regionje Ukrainy zastupuju wót 1999 zajmy Rusinow w Fuen. W Ukrainje se towaristwo zasajžujo za pšipóznaše a ronopšawnosć Rutenow, pšedewšym pótrjefjacy kublańskeje a wuwišoweje situacije.

W tšich gmejnych regiona Transkarpatiska pšewježo towaristwo swóje zmakeanja w “kulturnych domach” mješćańskich zastojnstwow.

Pšez kulturne zarědowanja ako swěžeń mjeńšynow, wědomnostne a literarne wuběžowanja a pšez telewizijny kanal se towaristwo wobžěljo na zjawnem žywjenju. Casopis, kenž jo se z pósciwanekow financěrował, jo musat pšed krotkim pšestaš wuchadaš.

Halo – (Dobryj dyn', daj Bozhe).
Добрий динь, дай Боже
Witaj / Witajšo k nam – (Krasno pryhlashayeme). Красно пригласаєме
Kak se žo? – (Yak sya mayesh?).
Як ся маєш?
Derje, žěkujom se. – (Dyakuwu, dubri). Дякуву, дубрі
Mě se groni ... - (Ya sya klychy...)
Я ся кличу...
Wósebne luštne abo komplicěrowane słowa: “pachmahy” (ako zec), “fusykli” (štrumpice) “potya” (ptašk)

Karpato-Ruteniske towaristwo w Ukrainje
Общество карпатських Русинів

per. Universitetsky 6/20
UA-88 000 Uzhgorod
Ukraine

vevhenzhupan@gmail.com

Telefon: +380 312642984

Serby w Chorwatskej

Serby su se zasedlili mjazy zachopjeńkom 16. a kóncom 17. stolěša na teritoriju žinsajšnje Chorwatskeje, pši comž musy se na to glědaš, až jo migracija w tom casu wšuži a stawnje była. Serby, za wětšy žěl buri a wójaki, su žywe byli we wjelikej licbje w celem pšigranicnem teritoriju k Bosniskej. Prědne migraciske gibanja su wjadli do jsw w Žumberak górinach.

Ako socialna institucija a geografiska pokazka jo grała Krajina 350 lět dłuško ako kraju wjeliki wójaški bastion we wójnach srježnjeje Europy pšešiwu Turkam rozsuzecu rolu. Toš ta rola jo žělita wobydlařstwo jasnje wót towaršnostnych procesow modernizacije, kótaryž jo se tak až do 20. stolěta wótlěkał. Mimo toho jo měł teritorium dla swóich skromnych resursow w rolnikařtwje pšewjele wobydlařstwa.

Serby a Chorwaty, kenž su w samskem teritoriju žywe byli, su měli mało móžnosćow k wjelikim konfliktam, wótgledane raz wót mjazynabóžnje distance mjazy nimi. Konflikty su chapjali nastawaš w drugej polojcy 19. stolěta, ako su narodne ideologije na wuznamje pšiběrali.

Žinsa dajo mjazy 150.000 a 200.000 Serbow w Chorwatskej, jich licba pak stawnje wóteběra dla šišća pšešiwu etniskej identije, pšedewšym mjazy młodymi lužimi w městach a jich wokolnosći.

Pó něntajšnych politiskich kaznjach w Republice Chorwatska a wustawowej kazni wó pšawach narodnych mjeńšynow w Republice Chorwatska su Serby na wšych kněžařtwowych rowninach zastujone.

Nejwětše wupominanje, kótaremuž wóni ako narodna mjeńšy prakiski bžezmóćne napšešiwu stoje, jo pšašanje demografije.

W Chorwatskej maju Serby řed tradicionelnych šišćanych medijow: Novosti / Nowosći tyžeński), Bijela pčela (Běla pčolka, žišecy mjasecny casopis), Prosvjeta (organ wježecych narodnych kulturnych institucijow) a Izvor (mjasecnik, kenž se we Vukovarje wudawa). Maju teke swóje radijowe stacije a zachopjeńki telewizijnych programow w jadnom bydleńskem wobceřku pódzajtšnje Slawiniskeje. Centralna kulturna institucija serbiskeje mjeńšiny w Chorwatskej jo Serbiske kulturne towaristwo "Prosvjeta", kótaraž jo se za cas Drugeje swětoweje wójny w Glinje založyła. W Republice Chorwatska jo serbiska mjeńšina jano na rowninje zakładnego šulskego kubtanja zastupjona, a stawnje hyšći brachujo na kwalíše a kwantiše.

Serbiska mjeńšina w Chorwatskej jo derbnuła tradicije a wěru serbisko-ortodoksneje cerkwje a swěši jeje nabóžne swěženje. Wóna pódpěrujo teke wuraznje tradicije antfašizma w Chorwatskej z casa Drugeje swětoweje wójny a pomina na te z tym zwězane tšojenja a wósoby.

Serby powědaju serbisku řeč Krajiny, slawoniski dialekt a gronje serbje samym w tej řeči Srbi (Serby) u Hrvazskoj (w Chorwatskej).

Serbiska narodna rada (SNV), narodna koordinacija serbiskich narodnych mjeńšynowych radow, jo demokratiski wólony politiski, póražujucy a koordiněrujucy organ, kenž ako samozastojnstwo Serbow w Republice Chorwatska w pšašanjach cłowjeskich, bergařskich a narodnych pšawow ako teke w pšašanjach swójeje identity, participacije a integracije do chorwatskeje towaršnosći fungěrujo.

SNV jo kšywowy organizacija Serbow w Chorwatskej, wóna jo seš, kenž wobstoj z 144 gmejnskich radow. Organizacija angažěrujo se w politiskem žěle ako teke we wuwisě a zachowanju swójeje kultury a řečy. Wóna wopytajo wliw wugbaš na kublańsku a socialnu politiku, na wuwisě wejsnych stronow a na spšawne regionalne wuwisě w Chorwatskej.

W kalendarju zarědowanjow SNV jo ceły řed kulturnych, wědomnostnych, politiskich a drugih zarědowanjow, ako na pšikład wopomnjeńske zarědowanja, ale nejwěcej spomnješa gódne jo gódowne swětosne pšiwitanje, ku kótaremuž se ceła politiska elita Chorwatskeje a serbiske zastupniki regiona zmakaju.

Wósebny wuznam maju wopomnjeńske swěženje za serbiskich woporow Drugeje swětoweje wójny ako teke za wopory wójny lětow 1991-95.

Narodna rada Serbow w Chorwatskej Srpsko narodno vijeće

Gajeva 7
HR-10 000 Zagreb
Croatia

www.snv.hr
ured@snv.hr

Telefon: +385 14811198
Facebook: [Srpsko narodno vijeće](#)

Halo – **Zdravo**
Witaj / Witajšo k nam – **Dobro došli**
Kak se žo? – **Kako si?**
Derje, žěkujom se. – **Dobro, hvala.**
Mójo mě jo... – **Moje ime je...**
Wósebne luštne słowo
Džabalebaroš (Něchten, kenž cas
zbroj)

Słowaki a Čechy w Rumuńskiej

Prředne Słowaki w Rumuńskiej su pšíšli z centruma Słowakskeje a městow ako Sarwaš, Bekas Csaba a Totkomlos w bliskosći Nadlaca do Rumuńskeje – to jo se stało na zachopjeńku 19. stolěta. Jich pótomniki su žinsa žywe we wokrejsoma Arad a Timiș.

Teke w regionje Bihor, Transilwaniska, su žinsa Słowaki žywe, kenž su pšedewšym z pódzajtšnych žělow Słowakskeje pšíšli. Pši toš tych wobsedlenjach njamóžo se pak w normalnem zmysle wó pšidrogowanjach powědaš, pšeto až do 1918 stej słušaťež žinsajšna Słowakska ako teke Transilwaniska w Rumuńskiej do Awstrisko-Hungorskego móčnařstwa. Akle pšez moderne statne granice su pón Słowaki w Rumuńskiej narodna mjeńšyna byli.

Póšěgi ku drugim narodnosćam w tom regionje su južo pšecej dobre byli. Žinsa jo w Rumuńskiej žywych něži 17.000 Słowakow a 2.500 Čechow. Nejwěcej Čechow jo žywych w Caras-Severin a Mehidinti. Historiski a kulurelny centrum jo za Słowakow a městce Nadlac a za Čechow w Moldova Noua.

Wobej ludowej kupce stej pšípóznatej a zastupjonej w lokalnych a centralnych gremijach. Wóni maju kazniski šćit a toš te kazni se respektěruju. Tak se na pšikład dwě šuli z wuwucowańskeju rěcu słowakščina wót stata teke finanćielnje nosytej.

Wupominanje pši tom wóstanjo, aktiwne wužywanje słowakskeje a českeje rěcowu zachowaš a etnisku identitu mjeńšynowu žywu zežaržaš.

Demokratiska unija Słowakow a Čechow z Rumuńskeje (UDSCR), založona 1990 a člonek Fuen wót 2019, jo wudawař casnika z mjenim “Naše Snahy”. Mimo toho ma w swójej režiji kubtańske institucije, wót žišeceje zagrody až k dalejwežecej šuli, žož se w słowakskej rěcy wuwucuju. Češčina se ako wólbny pšedmjat w zjawnych šulach w Caras-Sewerin a Mehedinti póbituju.

W běgu lěta stoj něži sta kulturnych zarědowanjow na programje, k tomu lice festiwale Prehliadka słowenskich l'udowych piesni (Pšegłědka słowakskich ludowych spiwow) CEZ NADLAK JE..., Mládežnický folklórny festiwal (Młožinski folklórny festiwal), Festiwal českej menšiny (Festiwal českeje mjeńšiny) w Rumunsku a teke Medzinárodná vedecká konferencia Rok 1918 (Mjazynarodna wědomnostna konferenca Lěto 1918) a dolnozemskej Slováci. Teke kubtańske a wědomnostne žěto stoj na agenže UDSCR. Prioritu maju pši toš tych aktiwitach aktuelnje zmócnjenje a kubtanje identity.

Wobej ludowej kupce stej sebje wobchowatej rěcy swójjich maminych krajow w dialektach regionow póchada. W tych rěcach gronje sebje Slováci a Češi abo Slovenská menšina a Česka menšina.

Demokratiska unija Słowakow a Čechow z Rumuńskeje
Demokratický zväz Slovákov a Čechov v Rumunsku

Dobry žení – **Dobrý deň**
Witaj / Witajšo k nam – **Vitajte**
Kak se žo? – **Ako sa máte?**
Derje, žěkujom se. – **Dobre, d'akujem**
Mě se groni... – **Volám sa...**
Wósebnje šěžke abo luštne słowo
w jich rěcy: **Kotrmelec**

Independentei street, No 36
RO-315500 Nădlac
Romania

www.udscr.com.ro
office@dzscr.ro

Telefon: +40-257-473003
Facebook: [Udscr Nădlac Dzscr Nadlak](https://www.facebook.com/Udscr.Nadlac.Dzscr.Nadlak)

Słowaki w Českej

Słowaki buchu 1. januara 1993 – z měrnym žělenim Českosłowakskeje – tak písamem pšez noc k narodnej mjeńšynje. Słowaki a Čechy su pō njewótwisnosći wót Sowjetskego zwězka nejprwej zgrupowani stat zažyli, pšeto woboj stej na swójej zamóžnosći samostatnego pšezžywenja cwiblowatej. Wětše žěle słowakskich stašanow su žywe w Praze, Brnje, Olomoucu, Karwinje, Taborje, Kladnje a pódwajcornej Českej.

Słowaska mjeńšina licy někak 184.000 čłonkow, wót tych ma něži 100.000 słowacki pas. Kazń wó stašajnstwje písawóljo písawóljo słowakskeje mjeńšiny dwójne stašajnstwo. Nagromadu wugótujo mjeńšina stakim 1,8% ceteje ludnosći.

Dla dlujkich zgrupowanich stawiznow dajo mjazy Čechami a Słowakami lěbda napnětosći, rownož jo mjeńšinowe pšasajnje w Českej lěbda doseganucy ředowane. To lažy pak teke na mójnej asimilaciji Słowakow w Českej a tejerownosći na moderatnej politice českego kněžajnstwa.

Južo z nejrańšich casow dajo w českem rozgłosu słowacki telewizijny program z titlom “Stretnutie” (Zmakanje), a Towaristwo Słowakow wudawa casopis “Korene” (Kórjenje). Słowaska řec pak w zjawnem rumje a w medijach pšecoj wěcej copa, dla togo jo se k zachowanju řecy a kulturelneje identity řed słowakskich kulturnych towaristwow zažyl, ako na pšiklad Folklorne towaristwo “Šarvanci”. Řecna wucba w słowakskej řecy se pak wěcej na českich šulach njepšewježo, ale wjele zastojnikow powěda hyšći słowakšćinu, což wobstaranja na zastojnstwach mjeńšiny wólažcyjo.

Towaristwo Słowakow w Českej republice zažyljo jo se 1992 a jo 1990 Fuen písawóljo. Ze zaměrom, kulturelne a socialne pótřeby słowakskeje mjeńšiny dopońiš a narodne wědobnje skšušiš a wuwijaš, pšewježo towaristwo cety řed aktiwitow.

Žěl togo towaristwowego žěla jo teke, dobre pšěgi mjazy wětšynu a mjeńšynu zachowaš z tym, až se mjazsobnosć Słowakow a Čechow, wobžělenje na zjawnem žywenju w Českej republice a mjazsobne zgrupowanje žěto spěchuju.

W ramiku Towaristwa Słowakow w Českej republice dajo analytisku kupku, wobstojeca z intelektuelnych a wědomnostnikow, Słowakow a Čechow, kenž wědomnostne publikacije w řeze “Dobre słowo wót Słowakow a Čechow” wózwajuju.

Dobry žěń – Dobry deň
Witaj / Witajšo k nam – Vitajte
Kak se žo? – Ako sa máte?
Derje, žekujom se – Dobre, ďakujem.
Mě se groni... – Volám sa...
Wósebnje kompličerowan
pšisłowo: A tie vrabce z toho třňa
štrnk brnk do třňa.

Towaristwo Słowakow w Českej republice
Obec Slovákov v Českej republice

Vocelova 602/3
120 00 Praha 2
Czech Republic

<http://www.slovaci.cz/dan.nem@centrum.cz>

Telefon: +420 235 514 542

Słowaki w Hungorskej

Słowaki su pšišli z pšeludnjonych stronow Górneje Hungorskeje w tegdejšem Awstrisko-Hungorskem mócnarstwje do žinsajšneje Hungorskeje, kótaraž jo se pód turkojskim kněstwom w 17. stolěšu wjelgin znicyla a wuludniła. Tam su założyli sta městow a jsow. Pó Drugeje swětowej wójnje jo se pšewjadła wuměna wobydlařstwa mjazy Českosłowakskeju a Hungorskeju, pši kótarejž jo 73.000 etniskich Słowakow Hungorsku spuščilo. Žinsajšne sedleńske rupy Słowakow w Hungorskej su geografiske a rěčne kupy. Te laže pšedewšym pla Békéscsaba a Szarvasand Tótkomlós, w połudnjowej Wjelikej nižynje Hungorskeje. Mimo togo su Słowaki žywe w srjejžnej Hungorskej, na pšikład w Pilis, Bakony a Nógrád, a na dłužkem zajtšu w Mátra, Bükk a Zemplén górach. W Budapesće su teke někotare Słowaki žywe. Licenje luži w lěše 2011 jo nalicyło 17.692 Słowakow.

Druha połojca 20. stolěša jo pšinjasta mjeńšynje wótměnjate wuwieše. W lěše 1961 jo se wučba w słowakskej rěcy wótpórała. Ze zešpatnjenim kubłańskeje situacije jo teke copalo aktiwne wužywanje rěcy w familijach.

Z Kaznju k ščitoju narodnych a etniskich mjeńšynow (Nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól) z lěta 1993 jo se zachopił nowy kapitel w žywjenju mjeńšynow Hongorskeje. Wutwórił jo se nowy system samozastojanja mjeńšynow na lokalnej, regionalnej a narodnej rowninje. Aktiwne mjeńšynow su něnto finacielnje zawěšćone. Weto pak wóstanjo pšiběrajuce zgubjenje mamineje rěcy Słowakow w Hungorskej problematiski, teke w zwisku z felujucymi wucabnikami za słowaksku rěc.

Słowaska diaspora w Hungorskej jo charakterizěrowana pšez nutšikownu wjeleserakość: wše tši dialekty mamineje rěcy (pódwjacorna, pódzajtšna a srjejžna słowaska rěc) se powědaju. W 11 tych 19 komitatow Hungorskeje su žywe Słowaki, konkretnjej gronjone we wušej stach gmejnach.

Słowaska mjeńšyna jo ze swójim wót 1957 wuchadajucym tyženikom L'udové Noviny (Ludowy casnik) a k tomu słušecemu internetnemu portalu www.luno.huis, wudane wót "SlovakUm", w printmedijach zastupjona. W hungorskim radiju se wšednje pšinoski w słowakskej rěcy wusćełaju. W hungorskej telewizy se magacin Domowina raz wob tyžeń wusćeła. Słowakske žiwadło Vertigo, kulturna institucija, słowaski centrum dokumentacije, pšes dwójorěcnych šulow a dvě dalejwježecej šuli a centrum metodiki se wót narodneje mjeńšyny w samozastojnstwje nawjeduju. Dnja 5. julija swěši mjeńšyna Słowaski narodny swěžeń.

Narodne mjeńšynowe samozastojnstwo Słowakow w Hungorskej jo ze swójim žěłom zachopiło wokoto lěta 2000 a jo wót 2004 člonek Fuen. Za pomjenjone institucije a medije jo CSSM cas pó casu pšewzeło wjednistwo, pó žělach wót pšedchadneje organizacije Zwězka Słowakow w Hungorskej. Tomu se pšizamknjency jo se założyła powšykownužytne organizacija "Legatum", aby wugbała technisku a finacielnu pódpěru institucijam słowakskeje mjeńšyny. Założba za etniske Słowaki w Hungorskej pósćiwa stipendije, aby se wuknikom dalejwježece šulske kubtanje zmóžniło.

Narodne mjeńšynowe samozastojnstwo Słowakow w Hungorskej
Celoštátna slovenská samospráva v Maďarsku (Celostatne słowakske samozastojnstwo w Hungorskej)

1114 Budapest, Fadrusz u. 11/A
Hungary

www.slovaci.hu/index.php/sk/oszo@slovaci.hu

Telefon: +36 1 466 9463
Facebook: [CSSM - OSZO](https://www.facebook.com/CSSM-OSZO)

Halo – Ahoj.
Witaj / Witajšo k nam! – Vítaj!
Kak se žo? – Ako sa máš?
Derje, žěkujom se. – Dobře, ďakujem
Mě se groni... – Volám sa...
Wósebnje luštne abo komplicěrowane słowo: **zmrzlina** (lod)

Słowjeńce w Italskej

W regionje Friaul-Julijska Weneciska jo żywych něži 80.000 Słowjeńcow, pśedewšym pśospromje italsko-słowjeńskeje granice, kenž se šěga pšez wušej 32 gmejnow, mjazy nimi Triest, Gorizia a Cividale. W gmejskich radach Triesta a Gorizia sejže zastupniki słowjeńskeje mjeńšiny. Słowjeńska mjeńšina jo żywa w karstowen regionje, kalkowem platowje, kenž laży w Italskej a połudnjowej Słowjeńskej a kótaregož geografiske wobstojnosći su charakterizowane pšez kalkowe pokłady z kridoweje doby. Sedleński rum se dalej wupšestrěwa pśospromje brjoga Triestowego golfa, pšez wulew rěki Vipava a “Smaragdoweje rěki” Soča, a doliny Nediža (Iudrio), Ter (Torre), a Rezija pśi górje Kanin a dolinu Kanal (Valcanale) blisko putnikowanišća Svete Višarje (Monte Lussari).

Słowjeńska mjeńšina ma zastupnikow na rowninje gmejnow a regionalneje rady ludowego zastupnistwa w Friaul-Julijska Weneciska. W italskem senaše sejži teke zastupnica słowjeńskeje mjeńšiny. Póšěgi k italskemu statoju su byli komplikčrowane, pśedewšym ako jo se pó přédnej swětowej wójnje w Italskej fašizm kněžył. Słowjeńce w Italskej su dostali pó tak pomjenjonej “Słowjeńcowej kazni” (Kazń nr. 38) z lěta 2001 wšake pšawa.

Aktualne wupominanja su pśípóznaše a wužywanje słowjeńskeje rěcy w zjawnem rumje a zastojnstwach a mimo toho pówołanje zastupnistwa do italskego parlamenta.

Słowjeńska mjeńšina ma w Italskej ženik Primorski dnevnik (Pšimórski ženik), dwa tyženika Novi Glas a Novi Matajur, jaden casnik, Dom, kenž wuchada dwa raza w mjasecu a kulturny magacin Mladika. Narodny rozgłos RAI wuscěla cełodnjowny radijowy program a wjacorny telewizijny program w słowjeńskej rěcy.

Słowjeńska narodna mjeńšina jo do narodnego šulskego systema integrěrowana, w kótaremž su teke wucbne góžiny w słowjeńskej rěcy zaplanowane.

Słowjeńske organizacije organizěruju rěd kulturelnych, sportowych ako teke nabóžnych swěženjow a zarědowanjow. Kulturelny a swěžeński wjerašk jo Słowjeński kulturny žeń, kenž se kužde lěto zachopjeńk februara pšewježo.

Słowjeńce w regionje Friaul-Julijska Weneciska powědaju słowjeński, pśi comž we wejsnych wobcefkach dialekt wót jadnej jsy k drugej wariěruju. Pomjeniš dejali se dialekt karsta, Gorizia-dialekt a słowjeński dialekt w Benečija (w něgajšnej prowincy Udine). Dialekt z doliny Rezija se wósebnje wuzwigujo. Słowjeński dialekt w Kanal-dolinje powědaju teke wšake Słowjeńce w Korutańskej/Koroška, Awstriska.

Pó słowjeńsku groni mjeńšina sebje Slovenska manjšina v Furlaniji Julijski krajini ali Italiji (Słowjeńska mjeńšina we Furlanijo-Julijskej krajnje w Italskej).

Rada słowjeńskich organizacijow – koordiněrujo a reprezentěrujo swóich čłonkow w zjawnem zastojnstwje republiki Italska a republiki Słowjeńska. SSO (Rada słowjeńskich organizacijow) zasajžujo se za zachowanje a rozšyrjenje słowjeńskej rěcy a narodnego wědobnja. Głowna wažna tema jo, ako južo górzejce naspomnjone, pówołanje zastupnika do italskego parlamenta.

Unija Słowjeńcow w Italskej jo politiska partaja Słowjeńcow w Italskej w regionje Friaul-Julijska Weneciska. Wóna jo se 1963 zažyła, jo wót 1988 čłonk Fuen a twóri gramaže z drugimi regionalnymi a mjeńšinowamy partajami Europejsku lichotnu aliancu (EFA) w Europejskem parlamenše. Južo pšed zažewnim SSK jo dało partaje w městach Triest a Gorizia, wót kótarychž su se wšake pón k žinsajšnej partaji zjadnošili.

Rada słowjeńskich organizacijow Svet slovenskih organizacij

Via del Coroneo 19
I- 34133 Trieste/Trst
Italy

<http://www.ssorg.eu>
dbor@ssorg.eu

Telefon: +39 39 040 3481586
Facebook: [Svet slovenskih organizacij](#)
Twitter: @SsoSvet
Instagram: All-Slovenian

Unija Słowjeńcow w Italskej Slovenska Skupnost

Ulica / Via G. Gallina, 5/III
IT-34122 Trst/Trieste
Italy

www.slovenskaskupnost.org
info@slovenskaskupnost.org

Telefon: +39 0481537447
Facebook: [SSK Slovenska Skupnost](#)

Dobry žeń – Dober dan, Pozdravljen, Živijo!

Witaj / Witajšo k nam – Dobrodošel

Kak se žo? – Kako si?

Derje, žekujom se. – Dobro, hvala.

Mě se groni... – Imenujem se ...

Wósebnje luštne słowo: šjfrca (wjelika lžyca), kndjrga (stoł)

Korutańske Słowjeńce w Awstriskej

Słowjańske rěčne kupki su se ze zawiny šěganja ludow južo w 6. stolěšu w połudnjowem pšigranicnem regionje Awstriskeje zasedlili. Tradicionelny sedleński teritorij wopšimjejo w głownem Gai-dolinu, Jaun-dolinu a Rožowu dolinu (Rož, Podjuna, Zila). Wuchadajucy z wuwisa narodnych statow jo dało w 20. stolěšu masiwne procowanja germanizacije a bejny spad słowjeńskorěcneho wobydlařstwa. Rownož jo słowjeńska mjeńšina kazniski ščitana jo se kněžyła dłužki cas mjeńšinam winikojska klima. Akle w slědnymi lětzasetkoma jo póznaš pólěpšenje situacije.

W běgu 20. stolěša jo dało, gładamy-lic na licenje luži, drastiski spad słowjeńskorěcneje ludnosći. Slědne licenje luži lěta 2001 jo nalicyło 13.109 słowjeńskorěcnych Korutańskich. Wuslědki pak se woglěduju ako wobzwadne. Słowjeńska mjeńšina jo pó pšawje narodow, wustawy a kazniski ščitana a pšipózna. Pšidatnje jo pšez pširadu ludoweje kupki teke politiski reprezentěrowana. Weto pak wobstoje nejwětše wupominanja ludoweje kupki rowno w pšesajženju tych kazniski zapisanych pšawow a w zachowanju rěcy mjeńšiny.

Słowjeńska rěc w Korutańskej se wuznamjenijo pšez wjeliku wjeleserakošć. W linguistice diferencěruju mjazy tymi změstymi kradu rozdžělnymi wejsnymi dialektami a standardneju słowjeńskeju rěcu. Změstymi w slěženju teke zwěščiju nadregionalnu korutańsko-słowjeńsku rěc. Styri głowne kupki dialektow dajo na zakłaže geografiskich wobstojnošćow w Korutańskej. To su dialekty Jaun-dolinowy (podjunsko), Rožoweje doliny (rožansko), Oběrskeje doliny (obirsko) a Gai doliny (ziljsko).

W swójeje maminej rěcy groni słowjeńska mjeńšina sebje: Slovenska manjšina na avstrijskem Koroškem.

Korutańske Słowjeńce maju dwě kulturnej kšywowej organizaciji, Kšescijański kulturny zwězk a Słowjeński kulturny zwězk. Pšisamem w kuždym měsće sedleńskega ruma Korutańskich Słowjeńcow ako teke a głownem měsće kraja Klagenfurt, we Wienje a w Grazu statkujou teke słowjeńske abo dwójorěcny kulturne towaristwo. Dajo póstajony wobceřk dwójorěcneho šulstwa za zakładne šule a sekundarny schóžjeńk 1, pón Słowjeński gymnazium ako teke dwójorěcne BHAK a jadnu HLW w St. Peter. Ludowa kupka ma połgóžinski program w rěcy swójeje kupki w zjawnem radiju, ako teke celodnjowny radijowy program na frekwency priwatneho sćelaka. ORF ma k tomu swójsku słowjeńsku redakciju. Na pólu printmedijow dajo dwa tyženika, cerkwinski casnik "Nedelja" ako teke "Novice", wudawař slědneho casnika stej dwě Korutańskich Słowjeńcow zastupujucych organizaciji.

Zgromadnošć korutańskich Słowjeńcow a Słowjeńcowkow (SKS) jo nadstrońska zastupowańska organizacija, kótarejž głowne pšedewzeše jo zajmy pšislušnikow słowjeńskeje ludoweje kupki w Korutańskej zastupowaš. Zgromadnošć pódperujo a spěchujou projekty, kenž služe zachowanju rěcy, kubljanju, ekonomiskemu zmócnjenju ako teke socialnej zagronitosći a tolerancy w towarisnosći. Wóna pšewježo rěcnu iniciatiwu z wopóznawańskimi a zakładnymi kursami w słowjeńskej rěcy a nawjeduju uspěšny projekt "Kmotšojstwo za wěcejrěcnošć". Pódlu kuždolětnego pšćenja Myta Juliusa Kugy publicěruju SKS dwójorěcny cłonkojski casnik "Skupnost", kenž se bertyllětnje w 3600 domacnošćach cyta.

Rada korutańskich Słowjeńcow (NSKS) jo kšescijaństwoju zwězana organizacija. Wóna se procujo, stojecy na bazy awstriskeje wustawy, identitu korutańskich Słowjeńcow zmócníš a pšinosowaš k spómóžnemu zgromadnemu žywenju wobedu ludoweju kupkowi. Kužde lěto spóscimy gromaže z Kšescijańskim kulturnym zwězkom Myto blidarjow a Myto nagrajow. Dalšne zarědowanja su kuždolětny wuknikojski projekt Slomejci, šulske zarědowanje Žogarija a EUROPEADA 2020. Ku aktualnym wupominanjom slušaju systematiske rozwězjanje financěrowanja printmedijow ludoweje kupki, pówušenje spěchowanja ludoweje kupki, dwójorěcny kublański system wót góletkownje až k abiturje a rozšyřenje dwójorěcneho sudnikojstwa.

Zgromadnošć korutańskich Słowjeńcow Skupnost Koroških Slovencev in Slovenk

Neuer Platz 10
A-9020 Klagenfurt/Celovec
Austria

www.skupnost.at
office@skupnost.at

Telefon: +43 463 59 16 59
Facebook: [SKUPNOST](https://www.facebook.com/SKUPNOST)

Rada korutańskich Słowjeńcow Narodni Svet Koroških Slovencev

Viktringer Ring 26
A-9020 Klagenfurt/Celovec
Austria

www.nskas.at
office@nskas.at

Telefon: +43 4 63512528
Facebook: [NARODNISVET](https://www.facebook.com/NARODNISVET)

Dobry žeń – **Dober dan**
Witaj / Witajšo k nam! –
Pozdravljeni
Kak se Wam žo? – **Kako Vam gre?**
Derje, žekujom se. – **Hvala, dobro.**
Mójo mě jo... – **Moje ime je...**
Wósebnje luštne jězyklamate
gronko: **če bi bk bka bek ubil bi bk
bek bil**

Serby w Nimskej

Serby licy k pódwjacornym Słowjanam a su swój kraj wobsedlili pšed něži 1.400 lětami. Oficielnje pšipóznaty, tak pomjenjony “starodawny sedleński rum”, jo w krajnych kaznjach respektiwnje w póstajenjach Sakskeje a Bramborskeje definěrowany.

Serby su žywe na pódzajtšu Zwězkoweje rupy Nimska w tširožku mjazy Barlinjom, Zgórzjelcom a Drježdžanami. Ku kulturelnym a administratiwnym “głownym městam” licy Chóšebuz w Dolnej Łužycy a Budyšin w Górnej Łužycy, pši comž jo rěc głownje słyšaš w tak pomjenjonem “jědrowem sedleńskem rumje” mjazy Kamjeńcom, Wórjećami a Budyšinom. W srjeźnej Łužycy jo Slěpe rěčne a kulturelne srjeźišćo.

Serby su stojali wót 10. stolěša sem až do nejmlódšeje zachadnosći pód mócnym šišćom germanizacije a njejsu nigdy swójski stat wutwórili. Pó oficielnych pódašach dajo žinsa něži 60.000 Serbow. K nim licy Górnoserby w sakskej Górnej Łužycy a Dolnoserby w Dolnej Łužycy w Bramborskej, kenž se rěcnje rozeznawaju. Serbski lud jo w Nimskej ako narodna mjeńšina pšipóznaty. Wóni maju pódla swójeje rěcy oficielnje pšipóznatu chórgoj a hymnu. Serby su pšedewšym stašany Nimskeje. Rěc a kultura Serbow stej w danych krajowych wustawach šćitanej.

Wuchadaju górnoserbski dnjownik Serbske Nowiny, dolnoserbski tyženik Nowy Casnik, serbski kulturny casopis Rozhlad, žišecy casopis Płomje, katolski casopis Katoski Posoł a ewangelski cerkwinski casnik Pomhaj Bóh. Dalej dajo Serbski roglas pši MDR a RBB. Wobej producěrujotej mimo toho mjasecny telewizijny program. Dajo cety rěd kulturnych organizacijow a institucijow: Zatožba za serbski lud, rěcny centrum Witaj, Nimsko-serbske žiwadło, Serbski ludowy ansambel, Nakładnistwo Domowina, Serbski institut, Serbski muzeum w Chóšebuzu a Budyšinje a dalšnje.

W běgu lěta swěše Serby něži 30 nałogow a wašnjow, pši kótarychž teke regionalne rozdžěle dajo. Wjeliki zašišć zawóstawaju ptaškowa swajžba w januarje a serbski “Zapust”. Wót serbskeje rěcy eksisterujotej dwě pisnej rěcy (standardnej wariante), hornoserbsčina (górnoserbsčina) a dolnoserbsčina, pši comž se pšedewšym mjazy dolnoserbsčinu, górnoserbsčinu a kupku mjazy nimi lažecymi dialektami rozeznawa. Dolnoserbska rěc jo akutnje wogrozona z wótemrěšim. Mjaztym až jo górnoserbsčina (Serbja) češćinje a słowaksćinje bližej, jo dolnoserbsčina (Serby) pólsćinje pódobnej.

“Domowina” – Zwězk Łužyskich Serbow z.t., załožona 1912 a člonek FUEN wót lěta 1990, jo ze swójimi něži 180 člonekowskimi towaristwami w 18 regionalnych a fachowych zwězkach wjelgin šyroke nastajona. Dla togo su aktywity wjelgin wjelebočne a segaju wót konkretnych kulturnych pšedstajenjow až k politiskemu žětoju. Akutne temy su pšašanja dorosta, ako na pšikład dalejdawanje rěcy pšiducej generaciji, felujuce serbskorěčne wucabniki a dalejwježenje wobstojecych nadawkow, ako teke zwónoženje nowych wupominanjow, ako na pšikład strukturneje změny na zakłaže wustupjenja z bruniceweje industrije abo digitalizacije.

Halo – **Hallo**
Witaj / Witajšo – **Willkommen**
Kak se Wam / Ši žo? – **Wie geht's?**
Derje, žěkujom se. – **Danke, gut.**
Mójo mě jo – **Mein Name ist...**
Wósebnje luštne abo komplicěrowane słowo w jich rěcy: **Njewjericka Ein besonders lustiges oder kompliziertes Wort in Ihrer Sprache ist Eichhörnchen.**

**„Domowina“ –
Zwězk Łužyskich Serbow z. t.**

Postplatz 2
02625 Bautzen / Budyšin
Germany

www.domowina.de
sekretariat@domowina.de

Telefon: +49 3591 550102
Facebook: [Domowina](https://www.facebook.com/Domowina)

Čechy w Chorwatskej

We 18. stolěšu, w casu awstriskeje monarchije, su chopili Čechy do Chorwatskeje šěgnuš. Iwanowo Selo jo nejstarša česka wjas w Chorwatskej, založona 1826. W lěše 1930 jo něži 40.000 Čechow w Chorwatskej žywych było, Licba pak jo chapjala spadowaš šym mócnjejša jo asimilacija Čechow była. Pó stawje lěta 2011 jo 9.641 Čechow w Chorwatskej žywych było – něži 65 procentow wót nich jo žywych we wobcefkach Bielovarsko-Bilogorska, nejwěcej z nich w měšće Daruwar. How jo teke centrum socialnych a kulturelnych aktiwitow českeje mjeńšiny. How jo sedło Zjadrošeństwa Čechow w Chorwatskej a drugich českich institucijow. We jsy Končanina su Čechy samo relatiwna wětšyna wobydlařstwa. Wuznamny a gódny wulětowy cil w sedleńskem rumje českeje mjeńšiny jo Etnografiska zběrka českeje narodneje mjeńšiny w Iwanowo Selo.

Čechy w Chorwatskej – Češi v Chorvatsku – abo teke česka mjeńšyna w Chorwatskej – Česká menšina v Chorvatsku – powědaju česku rěc – Český jazyk. Žinsa su wóni jedna z nejlěpjej organizěrowanych českich mjeńšinow pó celem swěše. Zjadrošeństwo Čechow organizěrujo kulturne, kublańske a fachowe zarědowanja pó stach.

Bilateralne pósěgi mjazy mjeńšynu a wětšynu su na wusokem nowowje, wót wšogo zachopjeńka až do žinsajšnego. Česka mjeńšyna jo w Chorwatskem parlamenše ze zgromadnym zastupnikom słowakskeje mjeńšiny reprezentěrowana. Česka mjeńšyna ma politiskich zastupnikow na regionalnych a lokalnych rowninach. Pšawa mjeńšiny su we Wustawowej kazni wó pšawach narodnych mjeńšinow (2001) zapisane. Pšislušniki mjeńšinow maju pšawo na zwuraznjenje swójeje narodnosći, wužywanja swójeje rěcy a na kulturelnu awtonomiju. Wóni maju pšawo swójjich politiskich zastupnikow wuzwóliš. Nejwětšy problem žinsa wóstanjo asimilacija a wudrogowanje pšedewšym młodych, kwalificěrowanych fachowych mócow.

Nakładnistwo NVI Jadnota wudawa tyženik Jadnota, žišece casopise, wucbnice za češćinu, historiske a literarne žěta mjeńšinowych awtorow a druge šisćane produkty. Jadnota rozpšawjujo wó powšykných kulturelných, socialnych a politiskich aktiwitach českeje mjeńšiny w Chorwatskej. Radijo Daruwar wusćeła wšednje połgóžinski program w českej rěcy.

Koordinaciska rada a zastupnik českeje mjeńšiny w Chorwatskej, založona 2003 a člonek Fuen wót lěta 2011, stara se wó 32 zjadrošeństwow (Česka bjasada), česke šule, wó nakładnistwo a kulturelne derbstwo českeje mjeńšiny. W Chorwatskej dajo dvě českej zakładnej šuli, styrilětnu česku šulu, dvě žišowni a dalejwežecu šulu z českeju wótnožku. Rada za šulske nastupnosći žěta za Česku uniju. Česka unija a jeje čloneki organizěrujo kulturne, kublańske a fachowe zarědowanja pó stach. Nejstaršy a nejžwětšy swěžeń lěta jo žnjowny swěžeń Dožinky.

Organizacija zastupujo zajmy Radow a zastupnikow českeje mjeńšiny w Chorwatskej. Koordinaciska rada organizěrujo pšawidlowne zmakanja, wuměny informacijow a nazgónjenjow, prezentacije a kampanje.

Wóna kontrolěrujo pšesajenje kazni a realizěrowanje pšawow wósobow, kenž pšislušaju narodnej mjeńšynje. Wóna kontrolěrujo pšigłosowanje a pšesajenje wšych kaznjow pótrjejece česku narodnosć na statnej, regionalnej a lokalnej rowninje.

Halo – Ahoj!
Witajšo k nam – Víťame vas
Kak se žo? – Jak se máš?
Derje, žěkujom se. – Dobře, děkuji.
Mě se groni... – Jmenuji se...

Koordinaciska rada a zastupnik českeje mjeńšiny w Chorwatskej

Trg Kralia Tomislava 7
HR-43500 Daruvar
Croatia

d Amir.malina@inet.hr

Telefon: +385 43 331 029

Čechy w Słowakskej

Česka mjeńšyna w Słowakskej – Česká menšina na Slovensku – jo nastala na zakłaže želenja Českosłowakskeje do republikowu Česka a Słowaska 1993. Ako pšistuńniki mjeńšyny sami su teke historiske městna Čechow w Słowakskej pó cetem kraju rozbrojone.

W cetej Słowakskej ma česka mjeńšyna jadnasćo towaristwow w městach Bratislawa, Trnawa, Nitra, Trenčín, Žilina, Martin, Zwolen, Liptowski Hrádok, Poprad a Košice, žož teke Zwězk Čechow swójo sedło ma. Čechy w Słowakskej njejsu pšez někaku partaju politiski direktnje zastupjone, pšeto se pomina nja mjeńšyny hynac reprezentěruju.

K českej mjeńšynje licy 37.000 wobydlari Słowakskeje. Wjeliki žěl powěda česki a słowaski.

Towaristwo Čechow w Słowakskej ma 1.300 cłonkow. Załožyto jo se 1994 a jo 2003 FUEN pšistupiło. Pó dła głownego sedła w Košice dajo wótnožki w Bratislawje, Trnawje, Trenčínje, Martinje, Liptowskem Mikulašu a Starej L'ubownje. Nowozaložone towaristwo Česká omladina na Slovensku jo wusměrjone na žěto ze žišimi a jich starješych.

Kuždy drugi mjasec wujžo towaristwowo casopis Stříbrný vítr (Slobrany wětš). Za cłonkow towaristwa, ale teke za zjawnosć a za słowasku wětšynu organizěruju towaristwo wjele wustanjeńcow, diskusijow, kubłańskich programow a koncertow. Wósebne zarědowanje su dny českeje kultury w Košicach. Mimo toho ma zwězk žeńskecy chor, kenž w Słowakskej a teke we wukraju wustupuju.

Ako głowny nadawk rozmějo towaristwo zachowanje českeje rěcy a kulturnego spomnješa českich tradicijow w Słowakskej.

Halo – Ahoj
Witaj / Witajšo k nam! – Vítej / Vítejte /
Kak se Wam žo? – Jak se máš / máte /
Derje, žěkujom se. – Dobře, děkují.
Mě se groni... – Jmenuji se...
Wósebne komplicěrowane pšisłowo:
Třistatřicettři stříbrných stříkaček, stříkalo přes třistatřicettři stříbrných střeč.

Towaristwo Čechow we Słowakskej Český spolek na Slovensku

Hlavná 70
SK- 04001 Kosice
Slovakia

www.ceskyspolek.sk
csnske@zoznam.sk

Telefon: +421 055 / 6255 217

Běloruse w Estniskej

Pši licenju luži 2001 su 16.891 Bělorusow w Estniskej nalicyli, to wótpowědujo 1,2 procentam cełej ludnosći. Cełkownej pšisťuša pšisamem jedna tšešina estniskej ludnosći někakej narodnej mjeńšynje. Nejwětšy žěl Bělorusow jo pšišel ako žětowe migranty do Estniskej sowjetskej republiki. Dla toho su se głownje w měšćańskem wobceŕku Tallina zasedlili abo we wokrejsu Ida-Viru. Wjele Bělorusow pódawa ruščinu ako maminu rěc. Dajo lokalne towaristwa a jaden běloruski kulturny centrum z nježelskeju šulu w Tallinje.

Mjeńšyny, kenž maju wěcej ako 3.000 luži, maju formalnje pšawo na lokalnu kulturnu awtonomiju. W młodej Republice Estniska jo dato južo w 1920tych lětach kazń za awtonimiju, kenž jo mjeńšinam wósebne pšawa pšizwóliťa, ale kazniske połoženje mjeńšinow jo se za cas sowjetskej republiki skomplicěrowało. 1998 jo w Estniskej Ramikowe dojadnanje za ščit narodnych mjeńšinow pšašiwosć nabyťo, Europejsku chartu regionalnych a mjeńšinowych rěcow kraj pak njejo pódpsať. Wót lěta 2000 dajo kněžařstwowy program za integraciju do estniskej towarišnosći, w kótaremž pak spěchowanje estniskej rěcy ceło přědku stoj.

Towaristwo Bělorusow jo wót lěta 2004 cłonk FUEN.

Halo – Prywitannie
Witaj / Witajšo k nam! – Sardečna
zaprašajem
Kak se žo? – Jak sprawy
Derje, žěkujom se. – **Wielmi do-
bra, dziakuj**
Mě se groni... – Mianie zawuć

**Towaristwo Bělorusow w Estniskej
Valgevenelaste liit Eestis**

Uus Str. 19-8
EE-10111 Tallinn
Estonia

ninsavin@mail.ru

Telefon: + 372 5134280

Kšywowy zwězk “Zwězk narodnych mjeńšynow w Estniskej”

Zwězk narodnych mjeńšynow w Estniskej (ERÜ) jo se 1998 založyt a jo 2001 FUEN pšistupit.

Zaměry organizacije su reprezentacija narodnych mjeńšynow na statnej a lokalnej kněžařtrowej rowninje, jich narodnu kulturnu identitu šćitaš a zmóćniš zgromadne žěto mjazy narodnošćami we ako teke zwenka Estniskeje. Jaden z nejwažnejšych nadawkow ERÜ jo pó swójjich móćach pšinosowaš k demokratizaciji a wótpowědujucemu wuwijeju Estniskeje.

Organizacija pšewježo wjeliki řed aktiwitow we wobłukach kultury, kubłanja a integraciji a organizěrujo wšake swěženje. K tomu słušaju Estniski žeń njewótwisnošć, Narodny žeń wjeleserakošć, Tallinske dny starego města, Dny pšiswójjbných ludow, kopańcowe graša, wustajeńce, seminary, řecne kurse, wědomnostne pšednoski, kublańske a informaciske zarědowanja za žiši a Estniski ludowy forum, jadnu “Ethno-Fair a koncerty.

Pó swójjich wustawkach zastupuju ERÜ zajmy estniskich mjeńšynow, spěchuju rozšyrjenje maminyh řecow, kulturow a wašnje žywjenja mjeńšynow a zachowanje identitow a nařogow. Zwězk narodnych mjeńšynow w Estniskej zawěšćijo, až se pšawa mjeńšynow z estniskeje wustawy a kazni wó kulturelnej awtonomiji zachowaju a wobžělijo se rowno tak na wuwiešu interetniskich póšěgow. Zwězk pódperujo wuměnu informacijow a nazgónjenjow narodnych zwězkow, aby jich žěto na městnje spěchowali.

Zwězk se procujo za pšichod wó zmóćnjenje młožinskego žěta a zgromadnego žěta z mjazy narodnymi organizacijami, teke glědajucy na pšiměrjenje na globalne změny a wuwieša. Dalej zaběra se zwězk ze zachowanim kulturelnego derbstwa a řecow. Financěrowanje swójskego towaristwa jo teke wupominanje.

Zwězk narodnych mjeńšynow w Estniskej Eestimaa Rahvuste Ühendus

Pärnu mnt. 6
EE-10148 Tallinn
Estonia

<https://rahvused.ee>
office@nationalities.ee

Telefon: +372 6440234

Kšywowoy zwězk „Zgromažina narodnošćow Ukrainy”

Zjawna organizacija „**Zgromažina narodnošćow Ukrainy**” jo wjelika multietniska struktura, kenž wěcej ako 50 narodnošćow/etnijow a 120 organizacijow zjadnošijo. Organizacija jo za zmóćnjenje pšijašelstwa a solidarity mjazy wšakorakimi etniskimi kupkami, kenž w Ukrainje žywe su, ako teke za šćit jich zajmow a ćowjeskich pšawow zagronita. K aktiwitam organizacije słušaju Kulowate blida, konference, seminary, kulturne a kublańske zarědowanja, festiwale a koncerty ako tek žiwanje na winikojstwo pšesiwo cuzym a rasizm. Organizacija jo wót lěta 2015 ćlonk FUEN.

Zjawna organizacija “Zgromažina narodnošćow Ukrainy” Громадська організація «Асамблея Національностей України»

30 Street Yaroslavov Val, 14-D, Office
90-91
UA-01030 Kiev
Ukraine

assemblykiev@ukr.net
www.aseembly.org.ua

Telefon: +380 (44) 253 38 88
Facebook: [Асамблея Національностей України](#)

Koordinacija & aktivity Žěłowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow

Žěłowe zjadnošeństwo słowjańskich mjeńšynow jo se na iniciatiwu toś tych mjeńšynow ako solidarne zgromažeństwo pód kšywom FUEN wutwóriło. Zgromadnje wobjadnaju specifiske šěžyšća, kenž wšedny žeń mjeńšynow zachowaš a jen dalej wuwijaš mógu. Pokazato jo se, až su słowjańske zgromažeństwa w swójom žěle na městnje cesto z pódobnymi wupominanjami konfrontěrowane. Dokulaž su słowjańske ludowe kupki relatiwnje małe, maju cesto jano wobgranicowane móžności politiskeje participacije a su financielnje a administratiwnje słabo reprezentěrowane. Žěłowe zjadnošeństwo jo w swójej wašni wupominajuće, pšeto zjadnošijo wšakorake słowjańske ludy (wót Łužyskich Serbow w Nimskej, pšez Ruse w Estniskej až k Rutenam w Ukrainje a moliziskich Chorwatow w Italskej). Pšeto njedajo jednotnu słowjańsku rěc, identifikěruju se Žěłowe zjadnošeństwo słowjańskich mjeńšynow ze swójjimi wjelebočnymi, ale weto wusko zesobu zwězanyimi pšiswóžbnymi kulturami, tradicijami a rěcami swójjich mjeńšynow.

Aby mógało swóje žěłabności aktiwnje wugótowaš zmakajo se žěłowe zjadnošeństwo dwójcy wob lěto: pši góžbje lětnego FUEN kongresa a teke pši kuždolětnem zmakeanju, tom tak pomjenjonem Seminarje słowjańskich mjeńšynow w Europje. W ramiku pšednoskow, rozpšawow situacije, diskusijow a woglědow na městnje wuměnjaju se słowjańske mjeńšyny na lětnem zejženju wó swójej aktualnych situaciji. Až do lěta 2017 jo kšywowy zwězk Łužyskich Serbow, Domowina, lětnje zejženje Žěłowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow organizěrowało, wót togo casa sem lažy koordinacija žěłowego zjadnošeństwa słowjański mjeńšynow pla FUEN.

Pówušone spěchowanje FUEN pšez Zwězkowu republiku Nimska jo zmóžniło žěłowemu zjadnošeństwoju, swójske, za słowjańske mjeńšyny zagronite koordinaciske městno etablěrowaš, což se woglědujo ako elementarny póstup we wěcejlětnych procowanjach wó centralnu, pšez FUEN organizěrowanu koordinaciju. To zmóžnijo Žěłowemu zjadnošeństwoju słowjańskich mjeńšynow efektiwnješe a eficientnješe komunicěrowanje, planowanje a wuwježenje aktiwitow. Koordinacija Žěłowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow dej byš móčne, centralne městno za nastupności słowjańskich mjeńšynow, kenž pšewóžuju cłonkow wob lěto a jim nóžności dalejwuwiša póbituju.

Kontaktowe informacije

Pši dalšnych pšašanjach a zajmje na cłonkojstwje w Žěłowem zjadnošeństwje słowjańskich mjeńšynow móžošo nas rad kontaktěrowaš, respektiwnje žišo za wěcej informacijami a aktualnymi pówěšćami rad na naš nowy webportal žěłowego zjadnošeństwa, žož móžošo teke newsletter aboněrowaš:

FUEN / koordinator Žěłowego zjadnošeństwa słowjańskich mjeńšynow
Matic Germovšek Ž.
korutański Słowjeńc

E-mail: agsm@fuen.org
Web: www.agsm.fuen.org

Schiffbrücke 42
D - 24939 Flensburg
Telefon: +49 461 12 8 55
info@fuen.org
www.fuen.org

Federalistiska unija europejskich narodnošćow (FUEN)

Federalistiska unija europejskich narodnošćow (FUEN)

- jo głowny zastupnik nejwětšego kšywowego zwězka awtochtonych narodnych mjeńšynow, narodnošćow a rěcnych kupkow Europy. Pód jeje kšywom jo we chyli wěcej ako 100 cłonkojskich organizacijow z 35 krajow zjadnošonych, pši comž kužde lěto nowe cłonki k tomu pšidu.
- jo zgromadnošć k mjazsobnej pódpěrje, kenž zajmy europejskich mjeńšynow na regionalnej, narodnej a wósebnje europejskej rowninje zastupuju.
- ma wjeliku seš europejskich regionow, politiskich rosužecych nosarjow, wědomnostnych institutow, kulturnych a kubłańskich institutow, młožinskih organizacijow, medijow a dalšnych partnerjow.
- žěta za zachowanje a spěchowanje identity, rěcy, kultury, pšawow a tradicijow europejskich mjeńšynow
- jo głos mjeńšynow pši njazynarodnych organizacijach, Europejskej uniji, Europejskej raže, Zjadnošonych statach a OSZE.

W slědnych lětach jo Fuen swój team a swóju prezencu wó tši běrowy w Flensburgu, Barlinju a Brüsselu rozšyriło a skšušiło. Wuspěch wót FUEN koordiněrowaneje europejskeje bergańskeje iniciatiwy Minority SafePack jo dał organizaciji nowu formu widnošći a kšušejšu poziciju.

Fuen se nawjedujo wót prezidija, kótarež se wuzwólujou wót delegatneje zgromažiny a se zestaja z prezidenta, šesć wiceprezidentow a prezidenta JEV (pó zastojnsku). Wót casa FUEN kongresa 2016 we Wrocławju (Pólska) nawjedujo prezidium Loránt Vincze, cłonk hungorskeje zgromadnošći w Rumuńskej.

Zapis žrědłow

Kašuby w Pólskej

<http://www.kaszubi.pl>

<https://www.polish-online.com/polen/staedte/kaschubei-kaschuben.php>

<https://www.fernweh.de/kaschubei-polen.html>

FUEN Kalender 2020

Burgenlandske Chorwaty w Awstriskej (Hrvatskicentar)

<http://www.hrvatskicentar.at>

Chorwaty w Serbiskej

<https://www.dshv.rs>

<http://timetravel.mementoweb.org/list/2010/>

<http://webzrzs.statserb.sr.gov.yu/axd/en/opstinski/2008/03.pdf>

<https://www.youtube.com/watch?v=NrMPBDR58TI>

Łemki w Pólskej

<http://www.lemko.org/lih/whoarewe.html>

<http://www.carpatho-rusyn.org/lemkos/goc.htm>

<https://www.fuen.org/de/members/Association-of-Lemkos-in-Poland>

Leiserowitz, R. (2008) Die unbekanntenen Nachbarn: Minderheiten in Osteuropa. Christoph Links Verlag

Makedonijarje in Grichiskej

<https://www.tagesschau.de/ausland/mazedonien-nordmazedonien-101.html>

<http://www.florina.org/>

<https://www.hrw.org/reports/pdfs/g/greece/greece945.pdf>

Półaki w Nimskej

<https://www.bpb.de/gesellschaft/migration/kurzdosiers/256398/polnische-diaspora>

<http://www.zpwn.org>

Półaki w Českej

<https://bt.kc-cieszyn.pl/>

<https://polonica.cz3>

Leiserowitz, R. (2008) Die unbekanntenen Nachbarn: Minderheiten in Osteuropa. Christoph Links Verlag

Pomaki w Gichiskej

<https://www.gfbv.de/de/news/die-pomaken-in-griechenland-272/>

<https://www.fuen.org/de/members/Panhellenic-Pomak-Association/GR>

Apostolov, M. (2018) Religious Minorities, Nation States and Security: Five Cases from the

Balkans and the Eastern Mediterranean: Five Cases from the Balkans and the Eastern Mediterranean

Karpato-Ruteny w Ukrainje

Marc Stegherr: Rusinisch. In: Lexikon der Sprachen des europäischen Ostens

Ostens (= Wieser Enzyklopädie des europäischen Ostens. Band 10). Hrsg. von Miloš Okuka unter Mitw. von Gerald Krenn.

Wieser, Klagenfurt 2002

FUEN Kalender 2020

Stowaki w Českej <https://www.fuen.org/de/members/Association-of-Slovaks-in-the-Czech-Republic/CZ> <https://www.radio.cz/de/rubrik/spezial/ploetzlich-minderheit-slowaken-in-tschechien> <http://www.slovaci.cz/>

Nonnemann, A. (2003) Internationale Minderheiten in Tschechien. Universität Lüneburg

Leiserowitz, R. (2008) Die unbekanntenen Nachbarn: Minderheiten in Osteuropa. Christoph Links Verlag

Korutańske Słowjeńce w Awstriskej

www.nsk.at

www.skupnost.at

Bětruse w Estniskej

Leiserowitz, R. (2008) Die unbekanntenen Nachbarn: Minderheiten in Osteuropa. Christoph Links Verlag

Ukrainski kšywowy zwězk <https://www.fuen.org/de/members/Public-Organization-Assembly-of-Nationalities-of-Ukraine-UA>

Wuzamknjenje rukowaństwa

Wopšimješa, kenž njejsu eksplisicijne z drugim žrědłom pódane, su nam cłonkojske organizacije direktnje k dispoziciji stajili. Rownož smy wšo dokradnje pšekontrolěrowali, njepšewzejomy rukowaństwo za aktualitu, pšawoć a dopołnosć pódanych informacijow w tej brošurje. Wopšimješa cłonkojskich organizacijow pódawaju měnjenje organizacije respektiwne jich zastupnikow, njemuse se pak makaš z měnjenim wudawarja.

Pokazki a linki

Pši direktnych pokazkach na cuze webboki („hyperlinki“), kenž laže zwenka wobłuka zagronitosći wudawarja, by winowatosć rukowanja jano płašiwosć měta, gaby wudawař znał wopšimješa a jomu by techniski móžne a pšišpiwajobne było, wužywanju pšesiwo kazniskim wopšimješam zadoraš.

My ako wudawař wózjawijomy stakim wuraznje, až w casu stajanja linka ilegalne wopšimješa na zalinkowanych bokach wižeš byli njejsu. Na aktuelne a pšichodne wugótowanje, wopšimješa abo awtorstwo zlinkowanych/zwězanych bokow njamamy ako wudawař žeden wliw. Dla togo se distancěrujemy z stakim wuraznje wót wšych wopšimješow zalinkowanych/zwězanych bokow, kenž su se pó stajenje linka změnilo. Za ilegalne, zmólkate abo njedopołne wopšimješa a wósebnje za škódy, kenž z wužywanja abo njewužywanja tak pódanych informacijow nastawaju, rukujo jadnučki póbitowař boka, na kótaryž jo se pokazalo, nic pak ten, kenž z linkami na to wótpowědujce wózjawjenje pokazujo.

FUEN Flensburg / Flensburg
Schiffbrücke 42
D-24939 Flensburg
+49 461 12855

FUEN Berlin
Kaiser-Friedrich Straße 90
D-10585 Berlin
+49 30 364 284 050

FUEN Brussel / Bruxelles
Rue Jacques Jordaens 34
B-1000 Brussel
+32 2 6271822